

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Diplomová práce



Bc. Anna Turková

**Proměna hodnocení a spokojenosti partnerů s délkou
partnerského vztahu**

**Change in evaluation and satisfaction of partners with the
length of romantic relationship**

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Kamila Urban, Ph.D.

2023

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala své vedoucí Mgr. Kamile Urban, Ph.D. za všechny podnětné konzultace, velkou ochotu a podporu, které mi během psaní práce poskytovala. Dále bych ráda poděkovala paní docentce Mgr. Kateřině Záborské, Ph.D. za konzultace a doporučení odborné literatury k výzkumu a paní docentce Mgr. Jitce Lindové, Ph.D. za konzultace a poskytnutí dat k výzkumu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svému manželovi a rodičům za jazykovou korekturu, ale především za podporu při celém studiu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.



V Praze dne 1. dubna 2023

Bc. Anna Turková

Abstrakt

Pozitivní hodnocení partnera a partnerského vztahu je klíčové pro zdravý partnerský vztah, což dále významně ovlivňuje spokojenost, zdraví a celkový well-being jedince. Cílem diplomové práce bylo prozkoumat, jaké je hodnocení a spokojenost partnerů v odlišně dlouhých partnerských vztazích. Pro účely diplomové práce byl zvolen kvalitativní výzkumný design. Pomocí metody tematické analýzy byl proveden rozbor 16 polostrukturovaných rozhovorů, 8 s participanty v delších vztazích (s průměrnou délkou trvání 10,5 let) a 8 s participanty v kratších vztazích (s průměrnou délkou trvání 12 měsíců). Výsledky tematické analýzy poukazují na to, že při hodnocení partnerského vztahu respondenti z obou skupin vyzdvihovali kvalitně trávený volný čas s partnerem a při hodnocení partnera popisovali jeho charakterové vlastnosti, například introverzi/extraverzi, spolehlivost a citlivost. V neposlední řadě se respondenti v tématu konfliktů shodovali, že častými konfliktními tématy v jejich vztahu jsou finance a domácí práce. Významným přínosem výzkumu jsou témata, ve kterých se respondenti z obou skupin lišili, přičemž tato diskrepance není zmiňována v odborné literatuře. Respondenti v kratších vztazích zmiňovali své bývalé partnery podstatně častěji než respondenti v delších vztazích. Dále zmiňovali častěji vliv koronavirové pandemie, konkrétně dřívější sestěhování s partnerem a změnu trávení společného volného času. Respondenti v delších vztazích v mnoha případech hodnotili svého partnera na základě podobnosti/odlišnosti se sebou a frekventovaněji vzpomínali na první dojem z partnera.

Klíčová slova

vnímání partnera; charakteristiky partnerského vztahu; vývoj partnerského vztahu; vztahové konflikty

Abstract

Positive evaluation of romantic partner and romantic relationship is essential for a healthy relationship, which has a significant impact on satisfaction, health, and overall well-being of individual. The aim of this thesis was to investigate the evaluation and satisfaction of romantic partners in different lengths of relationships. A qualitative research design was chosen for the purpose of the thesis. Using the thematic analysis, 16 semi-structured interviews were analysed, 8 with participants in longer relationships (with an average duration of 10,5 years) and 8 with participants in shorter relationships (with an average duration of 12 months). The result of the thematic analysis indicates that respondents from both groups highlighted spending quality time with their partner when evaluating their romantic relationship and described their partner's character traits such as introversion/extraversion, reliability, and sensitivity. Finally, on the topic of conflict, respondents agreed that finances and housework were frequent topics of conflict in their relationship. A significant contribution of the research makes the themes on which respondents from both groups differed, a discrepancy not mentioned in the literature. Respondents in shorter relationships mentioned their ex-partners significantly more often than respondents in longer relationships. They were also more likely to mention the impact of the coronavirus pandemic, specifically moving in with their partner earlier and changing how they spent their leisure time together. Respondents in longer relationships in many cases evaluated their partner based on similarities/differences to themselves and more frequently recalled their first impression of their partner.

Key words:

perception of romantic partner; characteristics of romantic relationship; romantic relationship development; relationship conflicts

Obsah

| | |
|---|----|
| Seznam zkratk | 8 |
| Úvod | 9 |
| I. Teoretická část | 10 |
| 1 Vývoj partnerského vztahu | 10 |
| 1.1 Definice partnerského vztahu | 10 |
| 1.2 Teorie vývoje partnerského vztahu | 11 |
| 1.3 Proměnné související s vývojem partnerského vztahu | 12 |
| 1.3.1 Věk a délka partnerského vztahu | 12 |
| 1.3.2 Pohlaví/genderové rozdíly mezi partnery | 13 |
| 1.3.3 Intimita | 14 |
| 1.3.4 Citová vazba a sexualita | 15 |
| 1.4 Vývoj spokojenosti v partnerském vztahu | 17 |
| 2 Hodnocení partnera a partnerského vztahu | 20 |
| 2.1 Hodnocení partnera a partnerského vztahu a spokojenost v partnerském vztahu | 22 |
| 2.2 Vývoj hodnocení partnera a partnerského vztahu | 24 |
| 3 Témata konfliktů v partnerských vztazích | 26 |
| 3.1 Obsahová stránka konfliktů | 26 |
| 3.2 Styly řešení konfliktů | 28 |
| 3.3 Vzorce v partnerských konfliktech | 30 |
| II. Empirická část | 32 |
| 4 Cíl výzkumu | 32 |
| 4.1 Výzkumné otázky | 32 |
| 5 Metodika | 33 |
| 5.1 Výzkumný soubor | 33 |
| 5.2 Metody sběru dat | 36 |
| 5.2.1 Dotazník DAS | 36 |
| 5.3 Procedura | 37 |
| 5.4 Metoda analýzy dat | 39 |
| 5.4.1 Fáze tematické analýzy ve výzkumu | 40 |
| 5.5 Etika výzkumu | 42 |
| 6 Výsledky | 43 |
| 6.1 Témata v oblasti hodnocení partnerských vztahů – delší partnerské vztahy | 43 |
| 6.1.1 Společně trávený volný čas | 43 |
| 6.1.2 Komunikace | 45 |
| 6.1.3 Vývoj partnerského vztahu | 46 |
| 6.1.4 Podpora | 47 |

| | | |
|-------|---|----|
| 6.1.5 | Sexuální stránka partnerského vztahu..... | 48 |
| 6.2 | Témata v oblasti hodnocení partnera – delší partnerské vztahy..... | 48 |
| 6.2.1 | První dojem..... | 48 |
| 6.2.2 | Charakterové vlastnosti partnera..... | 49 |
| 6.2.3 | Intelektové schopnosti partnera | 51 |
| 6.3 | Témata v oblasti popisovaných konfliktů – delší partnerské vztahy..... | 51 |
| 6.3.1 | Rozdíly mezi partnery | 51 |
| 6.3.2 | Styly řešení konfliktů..... | 51 |
| 6.3.3 | Nedostatečná komunikace..... | 52 |
| 6.4 | Témata v oblasti hodnocení partnerských vztahů – kratší partnerské vztahy | 53 |
| 6.4.1 | Vliv koronavirové pandemie..... | 53 |
| 6.4.2 | Bývalí partneři..... | 55 |
| 6.4.3 | Způsoby trávení společného volného času..... | 56 |
| 6.4.4 | Komunikace | 58 |
| 6.4.5 | Zamilovanost a city | 59 |
| 6.5 | Témata v oblasti hodnocení partnera – kratší partnerské vztahy | 60 |
| 6.5.1 | Charakterové vlastnosti partnera..... | 60 |
| 6.5.2 | Vlastnosti a chování partnera související s péčí..... | 62 |
| 6.5.3 | Volné kódy..... | 63 |
| 6.6 | Témata v oblasti popisovaných konfliktů – kratší partnerské vztahy | 63 |
| 6.6.1 | Nastavení z primární rodiny..... | 63 |
| 6.6.2 | Absence vážných konfliktů..... | 64 |
| 6.6.3 | Domácí práce | 64 |
| 6.6.4 | Finance..... | 65 |
| 7 | Diskuse | 66 |
| 7.1 | Témata v hodnocení partnerských vztahů | 66 |
| 7.1.1 | Témata, která měly obě skupiny společná | 66 |
| 7.1.2 | Témata, která se objevila jen v delších partnerských vztazích | 67 |
| 7.1.3 | Témata, která se objevila jen v kratších partnerských vztazích..... | 68 |
| 7.2 | Témata v hodnocení partnera | 69 |
| 7.3 | Témata v popisovaných konfliktech..... | 70 |
| 7.4 | Limity výzkumu | 71 |
| 7.5 | Přínos výzkumného projektu a doporučení pro další výzkum | 72 |
| 8 | Závěr..... | 74 |
| | Seznam použité literatury | 75 |
| | Seznam tabulek | 89 |

Seznam zkratk

| | |
|-----|--------------------------|
| PV | partnerský vztah |
| KT | konfliktní téma |
| VŠ | vysokoškolské vzdělání |
| SŠ | středoškolské vzdělání |
| SOU | střední odborné učiliště |
| DAS | Dyadic Adjustment Scale |
| R | respondent |

Úvod

Partnerské vztahy (dále PV) jsou oblíbeným a častým předmětem vědeckého zkoumání a mají nepopíratelný vliv na spokojenost, zdraví a celkový well-being jedince již během dospívání (Braithwaite et al., 2010). Přesto jsou v tomto tématu určité oblasti, kterým doposud nebyla věnována dostatečná pozornost. Jednou z těchto oblastí je vnímání a hodnocení partnera a PV. Dále také proměny vnímání partnera a PV v souvislosti s délkou PV a jejich vliv na spokojenost v PV. Způsob, jakým se partneři vnímají, je základní zdroj intimního, zdravého a spokojeného vztahu (De La Ronde & Swann, 1998). I pouhý popis partnera a PV je přitom ovlivněn tím, jakým způsobem si lidé všeobecně konstruují realitu. Realita není tvořena pouze smyslovými vjemy, je dynamicky ovlivňována myšlením, vědomými i nevědomými přesvědčeními a očekáváním jedince (Crum & Phillips, 2015). Jedinci, kteří hodnotí svého partnera pozitivněji, hodnotí pozitivněji i PV a jsou v něm také spokojenější (Gosnell & Gable, 2022).

Cílem diplomové práce je zmapovat, jaké je hodnocení partnera a PV, vnímaná spokojenost a podoba konfliktů v odlišně dlouhých PV. Obsahem první kapitoly teoretické části je vývoj PV. Na začátku této kapitoly je vymezení definice PV, dále konkrétní teorie vývoje PV a jednotlivé proměnné, které s vývojem PV souvisí. Součástí této kapitoly je také vývoj spokojenosti v průběhu PV. Další kapitola se soustředí na téma hodnocení partnera a PV, na souvislost hodnocení a spokojenosti a na vývoj hodnocení s délkou PV. V poslední kapitole je představeno téma konfliktů v PV, konkrétně obsahová stránka konfliktů, komunikační styly objevující se během konfliktů a vzorce, které lze v partnerských konfliktech sledovat.

Empirická část je realizována formou kvalitativního výzkumu. Data, která jsou podkladem k výzkumu diplomové práce, byla sesbírána v rámci studie „Manipulativní a dominantní strategie v konfliktech dvojic s normálním osobnostním profilem a úzkostnou osobností“, která probíhala v Národním ústavu duševního zdraví, pod záštitou FHS UK. Výzkumný projekt diplomové práce zahrnuje několik vybraných rozhovorů respondentů v kratších a v delších PV. V polostrukturovaných rozhovorech participanti odpovídali na různé otázky ohledně jejich partnera a PV, například na délku a vývoj vztahu, charakteristiky partnera nebo na konflikty, které ve vztahu probíhají. Hlavním cílem výzkumu diplomové práce je zjistit, jak se mění vnímání a hodnocení partnera a PV s délkou PV. Druhotným cílem výzkumu je zjistit, jak hodnotí participanti v různě dlouhých PV svou spokojenost a jaká témata, styly řešení a vzorce se objevují při konfliktech s partnerem.

I. Teoretická část

1 Vývoj partnerského vztahu

1.1 Definice partnerského vztahu

Partnerský vztah je definován jako vzájemná, trvalá a dobrovolná interakce mezi dvěma partnery, která se vyznačuje specifickými projevy náklonnosti a intimity (Collins et al., 2009). Tato definice odráží současné představy o romantických monogamních vztazích. Dalším typem PV je polyamorický, ve kterém má jedinec více než jednoho romantického partnera. Principem polyamorických PV je upřednostnění lásky a sexuálního prožitku před exkluzivitou romantického PV a před žárlivostí a pocitem vlastnictví. Odhaduje se, že například v USA žilo v roce 2015 více než půl milionu otevřeně polyamorických rodin (Schubert, 2016).

Rodinný stav a pohlaví partnera nejsou ve výše zmíněné definici Collinse et at. (2009) zohledněny, místo toho se zaměřuje na interakce (tj. vzájemné, trvalé a dobrovolné) a projevy (tj. náklonnost a intimitu). Rodinný stav není součástí definice proto, že manželství není v současnosti jediná možná forma dlouhodobého partnerského soužití. Mezi další formy patří například kohabitace (neboli nesezdané soužití), nebo partnerství bez soužití, tedy svazek, ve kterém partneři nesdílí společnou domácnost (Kohoutová, 2013). Pohlaví není v aktuálních definicích PV zohledněno proto, že heterosexuální svazek, tedy partnerství mezi mužem a ženou, také není jediným druhem PV. PV přirozeně souvisí se sexuální orientací, jedinci s menšinovou sexuální orientací jsou označeni pojmem LGBT+. Tato zkratka zahrnuje lesby, gaye, bisexuály, trans osoby a další možné sexuální identity.

V diplomové práci autorka vychází z výzkumu, který se zaměřoval na heterosexuální monogamní páry, nebude se zaměřovat na páry s jinou sexuální orientací a s jiným počtem partnerů, které mají určitá specifika. Cílem práce není prozkoumat všechny druhy PV a není možné zobecnit zjištění z monogamních heterosexuálních vztahů na jiné formy soužití. Cílem práce je zmapovat, jaké jsou hodnocení partnera a PV, vnímaná spokojenost a podoba konfliktů v odlišně dlouhých monogamních heterosexuálních PV.

Definování podstaty PV se zabýval také Kelley (2010), podle kterého je důležité zkoumat heterosexuální monogamní PV, protože se jedná o nejčastější typ PV. Kelley představuje tři základní charakteristiky tohoto PV. První charakteristikou je vzájemná závislost, v tom smyslu, že chování jednoho partnera ovlivňuje chování druhého partnera. Druhou charakteristikou jsou vzájemné interakce, ve kterých partneři při rozhodování berou ohled nejen

na své potřeby, ale také na potřeby svého partnera. Třetí charakteristikou PV je přisuzování příčiny probíhajících interakcí dlouhodobým dispozicím partnera, spíše než situačním vlivům.

Hasford et al. (2018) popisují jako důležitý aspekt PV vzájemnou závislost v podobném smyslu jako Kelley (2010), tedy že má na jedince obvykle největší vliv z osob v jeho životě právě jeho partner. Příčinou tohoto vlivu je sdílení zdrojů a cílů v PV, které vede k ovlivňování preferencemi a přesvědčením svého partnera. Pokud se jedinec v PV o něčem rozhoduje, do procesu volby často zahrnuje postoje a přesvědčení svého partnera, sebeobětování pro blaho svého partnera a usiluje o chování, které vede k lepší reakci na potřeby partnera.

1.2 Teorie vývoje partnerského vztahu

Jednou z teoretických perspektiv, která se soustředí na vývoj PV, je model vztahové turbulence Solomona a Knoblocha (2004). Tento model je založený na předpokladu, že existují v PV určitá přechodná období, během kterých dochází ke změnám ve vzorcích chování partnerů. Tyto změny mají potenciál zvýšit frekvenci konfliktů a snížit úroveň intimity v PV. Narušení dříve fungujících vzorců interakce mezi partnery autoři nazývají vztahovou turbulencí. Na začátku PV se oba partneři soustředí na vzájemné poznávání, po nějaké době se PV stává intimnější a partneři uvažují o společné budoucnosti. V momentě, kdy páry zažívají nejistotu ohledně budoucnosti, pociťují častěji žárlivost a mají větší problémy s komunikací. V tuto chvíli buď dochází k rozpadu PV, nebo k opětovnému zlepšení komunikace mezi partnery, která vede ke zvýšení intimity a k vytvoření silnějšího pouta.

Další pojetí vývoje PV přináší Reese-Weber (2015) v podobě třífázového modelu. První fází jsou líbánky, kdy se partneři navzájem hodnotí pozitivně a do určité míry ignorují chyby druhého. V této fázi partneři používají spíše konstruktivní komunikační strategie. Druhou fází je definiční fáze, ve které si, jak z názvu vyplývá, partneři začínají definovat povahu PV. V této fázi vyjednávají o očekávaném chování v rámci PV, což může vést k vyšší míře konfliktů, během kterých se objevují častěji destruktivní komunikační strategie. Do třetí fáze přichází páry ve chvíli, kdy úspěšně definují svůj PV. V této fázi je mezi partnery opět menší výskyt konfliktů a vyšší výskyt pozitivních strategií, které pomáhají PV udržovat. Autor tohoto modelu nepředpokládá, že by fáze PV byly lineární, naopak se mohou překrývat a proměňovat. Nelinearita vývoje PV je rozhodující pro vývoj a podobu konfliktů v PV a také pro aktuální úroveň spokojenosti v PV.

Marazziti a Canale (2004) se soustředili na vývoj zamilovanosti v PV a změny hormonů, které zamilovanost doprovází. Součástí jejich výzkumu bylo měření hormonů u osob, které se

v posledních šesti měsících zamilovali, a u osob, které jsou nezadané nebo v dlouhodobém PV. Prvním zjištěním bylo, že zamilované osoby mají oproti kontrolní skupině vyšší hladiny kortizolu. Tento stav je způsoben stresovými podmínkami a vzrušením spojeným s navázáním nového PV. Mírně zvýšená hladina kortizolu podporuje podle jiných výzkumů vznik citové vazby a navazování sociálních kontaktů (DeVries et al., 1995). Dalším zjištěním byly rozdíly v hladině testosteronu. Hladiny testosteronu zamilovaných mužů byly nižší než hladiny testosteronu mužů v kontrolní skupině. Hladiny testosteronu zamilovaných žen byly naopak vyšší než žen v kontrolní skupině. Hladiny kortizolu a testosteronu byly měřeny u participantů výzkumu znovu po 12 až 18 měsících, tedy ve chvíli, kdy byli partneři spolu nejdéle dva roky, a ukázalo se, že v této fázi PV byly hladiny hormonů participantů již stejné jako u kontrolní skupiny. Na základě výsledků tohoto výzkumu lze tedy předpokládat, že zamilovanost v PV trvá nejdéle dva roky, přičemž mezi 18. a 24. měsícem PV se chemické změny, které se zamilovaností souvisí, srovnávají. Další výzkum (Ulmer-Yaniv et al., 2016) se soustředil na endokrinní koreláty zamilovanosti a jeho výsledky naznačují, že zamilovanost úzce souvisí také s cirkulujícím oxytocinem, jehož hladiny jsou u zamilovaných jedinců podstatně vyšší.

1.3 Proměnné související s vývojem partnerského vztahu

1.3.1 Věk a délka partnerského vztahu

PV se s věkem výrazně mění, od letných zkušeností, které jsou charakteristické pro dospívání, k trvalejším a intimnějším PV, které jsou typické pro dospělost (Meier & Allen, 2009). Lze říct, že kvalita a vývoj PV souvisí nejen s věkem, ale i s délkou PV, přičemž věk odráží zralost a rostoucí zkušenosti s PV celkově, zatímco délka PV zachycuje vývoj PV s konkrétním partnerem v čase (Zimmer-Gembeck & Ducat, 2010).

Výsledky výzkumu Seidera et al. (2009) ukazují, že je pro starší dospělé v PV důležitější hodnotou pospolitost a mají během interakcí tendenci k pozitivnějšímu emočnímu chování než mladší dospělí. Podobně nahlíží na vývoj PV také Laursen a Jensen-Campbell (1999) v rámci teorie sociální směny. Podle této teorie jsou dospívající více zaměřeni na své potřeby a rozhodují se proto ve vztazích podle osobního prospěchu, který jim rozhodnutí přinese. Se zvyšujícím se věkem se jedinci více zaměřují na zvýšení vzájemného prospěchu. Zároveň je důležitou proměnnou také délka PV, v delším PV jsou na sobě partneři zpravidla více závislí a také jsou více motivováni volit řešení konfliktních situací, která vedou k optimalizaci vzájemných výhod. V delších PV lze u partnerů nalézt vyšší úroveň podpory, která souvisí

s častější interakcí. Ve studii Shavita et al. (2022) zkoumali, jakým způsobem může věk participantů ovlivnit hodnocení jejich partnera během covidové karantény. Ukázalo se, že starším participantům vnímání negativních kvalit partnera nezastřelo vnímání pozitivních kvalit partnera, a celkově byli se svým PV spokojenější.

1.3.2 Pohlaví/genderové rozdíly mezi partnery

Dalším faktorem, souvisejícím s vývojem PV, jsou rozdíly v pohlaví/genderové rozdíly mezi partnery, a zároveň i individuální očekávání od partnera související s genderovými rolmi. Tradičně nastavený model soužití, ve kterém se role mužů a žen liší a prakticky navzájem doplňují, byl kdysi považován za přirozený, feminismus se však s tímto stereotypním předsudkem snaží vyrovnat. V konkrétních PV je pak podstatné, jaké normy a očekávání mají jedinci od svých genderových rolí i od genderové role svého partnera (Maříková, 2004). Pojem gender označuje, na rozdíl od pojmu pohlaví, který je chápán v čistě biologickém smyslu, kulturní charakteristiky a modely přiřazované mužskému nebo ženskému biologickému pohlaví a odkazuje na sociální rozdíly mezi nimi (Český statistický úřad, 2016).

Výsledky metaanalýzy tří studií (Perrin et al., 2010) naznačují, že má pohlaví malou prediktivní sílu při vysvětlování chování v PV. Genderové stereotypy jsou pevně zakotveny v názorech některých evolučních psychologů a v populární kultuře, nicméně mají jen minimální podporu vědeckých důkazů. Výsledky této metaanalýzy podporují kontextuální konceptualizaci genderových rozdílů v rámci PV, v souladu s feministickou a sociálně-konstruktivistickou perspektivou. To znamená, že muži a ženy mají tendenci se přizpůsobovat genderovým stereotypům, protože se jedná o roli, která je společensky přijatelná. Vzorce, které se v rámci analýzy objevily, ukázaly pouze jeden stabilní genderový rozdíl, a to v žádoucí podpoře v PV. U žen se objevuje větší potřeba vnímané podpory svého partnera. S obdobným zjištěním přichází také studie Seiffge-Krenka (2003), podle které ženy v různých věkových kategoriích uvádí vyšší míru potřeby podpory ze strany partnera než muži ze strany partnerek.

Ve výzkumu Holmberga et al. (2018) zkoumali rozdíly mezi muži a ženami v paměti na události v PV. Stanovená hypotéza ve výzkumu byla, že muži budou souhlasit s tvrzením, že si ženy pamatují události v PV lépe. Tato hypotéza byla potvrzena, ale zároveň se ukázalo, že ženy se domnívaly, že výpověď jejich partnera je stejně dobrá nebo lepší než jejich vlastní. Externí pozorovatelé hodnotili a porovnávali výpovědi obou partnerů o událostech v PV a shodli se, že výpověď žen ohledně PV jsou detailnější a tedy zdánlivě „lepší“. Tento závěr podporuje i studie Grysmana a Hudsona (2013), ve které se ukázalo, že ženy mají lepší

autobiografickou paměť než muži ve všech sledovaných dimenzích. Je však otázkou, zda nejsou vzpomínky žen na PV detailnější pouze proto, že ženy o svých vzpomínkách mluví častěji, živěji a detailněji, což vede k dojmu, že jsou jejich vzpomínky lepší, i přesto, že muži mohou mít vzpomínky shodné, pouze je nesdílí stejným způsobem. Je také důležité zmínit, že se ve výzkumu Holmberga et al. (2018) ukázala souvislost mezi lepší pamětí na události v PV a vyšší spokojeností obou partnerů v PV.

1.3.3 Intimita

Jedním z nejdůležitějších aspektů PV je intimita a vývoj intimity v jeho průběhu. Intimita je definována různými způsoby, přičemž zahrnuje prvky blízkosti, sdílené náklonnosti, závazku, důvěry a pozitivní komunikace mezi partnery (Prager, 1995).

Cordova a Scott (2001) navrhli rozšíření definice intimity tím, že se zaměřili na operativní behaviorální procesy. Tato konceptualizace poskytuje vhled do vývoje a změny intimity v PV v průběhu času. Autoři definují intimitu jako proces, který zahrnuje řadu intimních událostí, ve kterých se partneři projevují zranitelně. Tyto projevy zranitelnosti se mohou objevit v různých situacích – při neshodách s partnerem, v sociálních situacích, během sexuálních a citových projevů nebo při prožívání náročných emocí. Zranitelné chování může být posíleno nebo potrestáno reakcí druhé osoby. Mezi posilující reakce patří poskytnutí podpory, projevení pochopení pro situaci nebo jen neodsuzování emoční reakce partnera. Trestající reakce zahrnují křik, kritiku nebo znevažování reakce partnera. Celkový pocit intimního bezpečí se tvoří, jestliže převládají posilující reakce partnera (Cordova et al., 2016).

Studie LaMotteho et al. (2017) zkoumala vztah mezi vnímáním konfliktního chování partnera a změnami vlastního pocitu intimního bezpečí novomanželů. Výsledky této studie ukazují, že u novomanželů, kteří uváděli, že se jejich partneři během neshod ve větší míře dopouští negativního chování, došlo v průběhu času ke snížení pocitu intimního bezpečí. U žen se v tomto výzkumu navíc ukázala souvislost mezi pozitivnějším chováním jejich partnera při neshodách (například to, že se jejich partner pečlivě vyjadřuje a aktivně naslouchá) a jejich pocitem intimního bezpečí, který se v průběhu času zvýšil. Zjištěný rozdíl mezi pohlavími v souvislosti s vnímaným pozitivním chováním partnera je v souladu s dalšími výzkumy, které naznačují, že muži mají tendence klást menší důraz na potvrzení ze strany partnerky, a přijímání manželské podpory bývá silněji spojeno se spokojeností manželek než manželů (Jensen et al., 2013).

Lockwood et al. (2004) se ve výzkumu také zaměřovali na roli intimity mezi partnery, v kontextu určování dopadu sociálního srovnání v PV. Do určité míry je partner ústředním aspektem identity jedince, může se na něj obrátit jako na zdroj srovnávání, díky čemuž obnoví své pozitivní sebehodnocení. V tomto výzkumu byla podpořena hypotéza, že větší míra intimity mezi partnery predikuje lepší reakce na úspěch partnera a tendenci zaměřit se na ty silné stránky, které souvisí s PV. Když jedince partner předčí v doméně, která je pro něj důležitá, zažívá ohrožení. Lidé, kteří pociťují v PV intimitu, toto ohrožení snižují tím, že převedou svou pozornost na své silné stránky, které souvisí s dalším důležitým zdrojem jejich identity – s jejich PV. Výzkum Kurta a Paulhuse (2008) ukazuje, že zvyšování pozitivního sebehodnocení prostřednictvím sociálního srovnávání je spojeno s vyšším well-beingem a menším rizikem onemocnění depresí.

Výše popsané výzkumy pohlíží na intimitu z různých aspektů, mají však podobné závěry. Výzkum Cordova et al. (2016) poskytuje pohled na konkrétní protektivní chování partnerů, které zvyšuje intimitu v průběhu PV. Protektivní chování zahrnuje pozitivní reakce na projevy zranitelnosti partnera, a naopak absenci negativních reakcí, jako je například odsouzení emoční reakce partnera. Studie LaMotteho (2017) přichází s podobným závěrem při zkoumání konfliktního chování – pro partnery je v konfliktu zásadní absence negativního chování, které vede ke snižování pocitu intimního bezpečí v PV. Výsledky studie Lockwooda et al. (2004) ukazují, že vyšší intimita v PV souvisí s pozitivnější reakcí na partnerův úspěch. Podle předchozích výzkumů se zároveň jedná o pozitivní chování, které může intimitu v PV zvyšovat.

1.3.4 Citová vazba a sexualita

Citová vazba a sexualita partnerů se v PV vzájemně ovlivňují a společně působí na kvalitu PV (Birnbau, 2014). Citová vazba u dospělých jedinců představuje práh pro distres a behaviorální reakce související s vnímaným nebo skutečným přerušením fyzické nebo psychické blízkosti s partnerem (Fraley & Shaver, 2000).

Overall et al. (2015) se zaměřili na přesnost participantů ve vnímání negativních emocí svých partnerů a její souvislost s citovou vazbou. Přesnost identifikace negativních emocí je rozhodující pro volbu vhodného chování během konfliktů a pro udržení PV. Pokud jedinec není schopen rozpoznat zranění a hněv svého partnera, nezačne se chovat tak, aby tyto emoce zmírnil, což může vést k prohloubení partnerské nespokojenosti a k následnému rozpadu PV. Výsledky výše zmíněné studie naznačují, že jedinci s vyhybavou citovou vazbou jsou stejně

přesní v rozpoznání emocí jako jedinci s dalšími druhy citových vazeb, přeceňují však intenzitu negativních emocí svého partnera. V následku tohoto zkreslení se u nich objevuje častěji nepřátelské a obranné chování. U úzkostné citové vazby nebyla zjištěna souvislost s rozpoznáním emocí partnera, ani jejich intenzity.

Sexualita je nedílnou součástí PV, přičemž sexuální spokojenost úzce souvisí se stabilitou a spokojeností v PV (Byers, 2005). Jedním ze zavedených teoretických modelů, používaných k vysvětlení sexuální spokojenosti, je model interpersonální výměny sexuální spokojenosti, vyvinutý Lawrencem a Byersem (1995). Tento model bere v úvahu náklady a odměny v sexuálním vztahu. Sexuální spokojenost je vysoká tehdy, pokud kumulovaná úroveň odměn převyšuje úroveň nákladů, nebo pokud je tato úroveň pouze vyšší, než partneri očekávali. Změna sexuální spokojenosti v čase může být důsledkem příznivosti či nepříznivosti sexuálních zážitků během PV.

Pozitivní sexuální sebepojetí umožňuje jedincům s bezpečnou citovou vazbou prožívat pozitivní emoce během sexuálních aktivit a reagovat na sexuální potřeby partnera (Birnbaum & Gillath, 2006). Jedinci s úzkostnou citovou vazbou mohou mít tendenci využívat sex jako prostředek ke zmenšení své nejistoty. Důvody pro zahájení sexuálních aktivit jsou pro ně podpora intimity v PV, snaha o potěšení partnera a získání partnerova ujištění (Birnbaum et al., 2013). Jedinci s vyhýbavou citovou vazbou se v rámci sexuálního chování častěji snaží naplnit oportunistické cíle a odmítají sexuální motivy, které jsou spojeny s emocionální blízkostí. Mohou mít také tendenci se častěji zapojovat do sexuálních aktivit mimo PV (Paul et al., 2000). V metaanalýze Birnbaum (2015) přišel se zjištěním, že jsou jedinci s úzkostnou citovou vazbou obzvláště náchylní k tomu, aby zažívali sexuální a vztahové obtíže. Zároveň je pro ně sexuální chování způsobem, kterým zvyšují intimitu v PV. Díky zvýšené intimitě se poté zvyšuje i sexuální touha mezi partnery.

Předchozí studie konkrétně prokázaly, jak se rozdílné typy citové vazby podílí na hodnocení sexuálních interakcí a jakou funkci může mít sex při budování citové vazby. Bezpečná citová vazba podporuje směřování sexuálních tužeb do oddaného PV. Již v dospívání dávají adolescenti s bezpečnou citovou vazbou přednost láskyplným PV před PV bez emocí a mají tendenci k sexuálnímu styku, který podporuje vznik citové vazby (Tracy et al., 2003).

Ve výzkumu z roku 2022 se Towler et al. zaměřovali na vnímání změn v sexuálním životě jedinců ve starším věku. Ukázala se tendence části participantů racionalizovat tyto změny jako přirozený vývoj. Pokud participanté vnímali změny jako něco, co nemohou ovlivnit,

přinášelo jim to pocit útechy a přijetí. Obecně se také participanti domnívali, že dopad sexuálních změn na PV lze zmírnit otevřenou komunikací, intimitou a citovým propojením s partnerem.

Snižující se sexuální spokojenost v průběhu PV může být vysvětlena několika principy. Na začátku PV je rozdíl mezi sexuální touhou u žen a mužů nepatrný, ale postupem času se sexuální touha žen snižuje, zatímco sexuální touha mužů zůstává stejná. Vnímání tohoto nesouladu mezi partnery může vést k poklesu sexuální spokojenosti (Schmiedeberg & Schröder, 2016). Alternativním vysvětlením snižující se spokojenosti je rutina, do které se partneři v sexuální oblasti dostávají. Podle Baumeistera a Bratlavského (1999) totiž závislosti úrovně vášně a intimity v čase opisují stejnou křivku – na začátku PV společně strmě rostou, ale poté stagnují, případně klesají. Na druhou stranu se předpokládá pozitivní efekt učení, který Liu (2003) popsal jako investici do specifických dovedností, které pomáhají dosáhnout potěšení konkrétního partnera. Tento mechanismus předpokládá nárůst sexuální spokojenosti s délkou PV.

Empirické důkazy o vlivu délky PV na sexuální spokojenost přichází, stejně jako teorie, se smíšenými výsledky. Například studie Klusmanna (2002) předložila závěr, že se sexuální spokojenost v průběhu PV lineárně snižuje, ale Heiman et al. (2011) zjistili významně pozitivní vliv délky PV na sexuální spokojenost. V dalším výzkumu Pedersen a Blekesauna (2003) nezjistili statisticky významný vliv délky PV na sexuální spokojenost.

Schmiedebergová a Schröderová (2016) zkoumaly vývoj sexuální spokojenosti v průběhu PV na základě údajů z rozsáhlého panelového průzkumu. Výsledky tohoto průzkumu naznačují, že sexuální spokojenost u participantů narůstá, je nejvyšší v prvním roce a půl PV, a po dvou letech PV začne významně klesat. Tento výsledek je v rozporu s předchozími výzkumy, protože nezjistil lineární trend. Velká část poklesu sexuální spokojenosti byla respondenty vysvětlena sníženou frekvencí sexuálního styku, přičemž nebyly odhaleny rozdíly mezi ženami a muži.

1.4 Vývoj spokojenosti v partnerském vztahu

Spokojenost v PV je spojována s mnoha benefity z oblasti zdraví a well-beingu jedinců (Shrout et al, 2020). Spokojenost v PV ovlivňuje významným způsobem také celkovou spokojenost v životě jedince (Chapman & Guven, 2016). Z těchto poznatků vychází potřeba zkoumat, jakým způsobem se partnerská spokojenost mění v průběhu PV a také to, jakým způsobem lze spokojenost v PV zvyšovat.

Ve výzkumné literatuře i v praxi převládá názor, že kvalita PV a spokojenost v průběhu času klesají. Výsledky současných výzkumů, které používají nové způsoby získávání dat, naznačují jiný trend, a to různorodost trajektorií vývoje kvality PV. Metaanalýza (Proulx et al., 2017) syntetizuje 14 výzkumů, které zkoumají pozitivní i negativní dimenze kvality PV participantů, kteří jsou v manželském svazku. Pokrok ve statistickém modelování v longitudinálních výzkumech umožnil výzkumníkům ve všech 14 výzkumech modelovat více trajektorií kvality PV. Jedná se o přechod od modelu zaměřeného na proměnné k modelu zaměřenému na člověka. Ukazuje se, že existuje jen málo důkazů pro existenci jediného obecného vzorce změn kvality PV. Zároveň však tento přístup umožňuje identifikaci skupin respondentů, kteří jsou si v určitých proměnných relativně podobní.

Teorie trvalé dynamiky v PV (Caughlin & Huston, 2006) předpokládá, že se na začátku PV partneři naučí určité způsoby chování a zároveň si vytvoří přesvědčení o PV, které se časem příliš nemění. Podle této teorie počáteční pozitivní chování a přesvědčení o PV souvisí s dlouhodobější stabilitou a spokojeností v PV. Podle autorů této teorie si jedinci v PV velmi brzy uvědomí nedostatky svých partnerů, tudíž fáze uvědomění nepřichází po delší době soužití a nesnižuje se kvůli ní spokojenost v PV.

Další model (Huston, 1994) se nazývá model přizpůsobení a vychází ze skutečnosti, že kvalita PV se mění tím, jakým vnitřním a vnějším problémům v průběhu času pár čelí a jakým způsobem se těmto událostem dokáže přizpůsobit. Tento model je vhodný pro studie, které se zaměřují na konkrétní životní události a změnu kvality PV, která po nich může nastat (například přechod k rodičovství).

Model zranitelnosti, stresu a adaptace (Karney & Bradbury, 1995) předpokládá, že míra zranitelnosti je trvalou charakteristikou jedince a stres je situační proměnnou, a lze díky nim vysvětlit změnu kvality PV v průběhu času. Jedná se o částečnou kombinaci předchozích dvou modelů, protože předpokládá, že to, co páry do PV přináší (jejich zranitelnost), i to, co se jim v průběhu času děje (stres), ovlivňuje jejich adaptační procesy, které následně ovlivňují kvalitu PV. Zároveň však tento model předpokládá oboustrannost procesu, tedy že kvalita PV může pozitivně ovlivnit adaptační strategie, díky kterým budou jedinci lépe zvládat stresové situace.

Výše zmíněná metaanalýza (Proulx et al., 2017), zaměřující se na partnerskou spokojenost v průběhu PV, ve všech 14 studiích našla důkazy o stabilních i klesajících trajektoriích partnerské spokojenosti. Jedna studie, která si vybírala vzorek rodičů s předškolními dětmi, kteří prošli rodičovskou intervencí, zaznamenala mírně rostoucí

spokojenost, ale pouze u manželek (Foran et al., 2013). 75 % participantů studií, které byly součástí metaanalýzy, vykazovalo vysokou počáteční spokojenost. U párů, které vykazovaly nízkou počáteční spokojenost, zůstala míra této spokojenosti v čase stabilní. Podstatně větší variabilita byla zaznamenána u trajektorií klesající partnerské spokojenosti. U části respondentů s vysokou počáteční spokojeností došlo k mírnému, ale statisticky významnému poklesu v čase, u části respondentů došlo k rychlejšímu a zásadnějšímu poklesu spokojenosti. Souhrnně lze tedy říct, že ve studiích bylo minimum důkazů o zvýšení spokojenosti v PV v čase. Naopak výsledky studií naznačují, že u části PV dochází k mírnějšímu či prudšímu poklesu spokojenosti, a u ostatních párů je spokojenost relativně stabilní (Proulx et al., 2017).

Další přehled autorů Karneyho a Bradburyho (2020) hodnotí poslední desetiletí výzkumu determinant spokojenosti a stability manželství. Závěrem tohoto přehledu je zpochybnění předpokladů, které byly ve výzkumu PV dlouho považovány za pravdivé. V první řadě podle autorů výsledky nejnovějších výzkumů naznačují, že spokojenost dlouhodobě v PV neklesá, ale zůstává relativně dlouho stabilní, přičemž největší stabilitu zažívají páry, které uvádějí nejvyšší počáteční spokojenost. Zjištění, že spokojenost zůstává u většiny párů relativně stabilní, vyvolává otázky ohledně rozpadu PV, který byl dříve vysvětlován právě snižující se spokojeností v průběhu PV. Jedním z vysvětlení je, že intervaly mezi hodnocením spokojenosti jsou v longitudinálních výzkumech příliš dlouhé a nezachytí pokles spokojenosti, ke kterému může dojít krátce před tím, než se páry rozhodnou PV ukončit. Dalším vysvětlením může být motivace partnerů ukončit PV přesto, že jsou relativně spokojení. Touto motivací může být například málo vnímaných překážek pro opuštění PV nebo lepší alternativy mimo současný PV. Dalším předpokladem, který se ukazuje být nepravdivý, je, že negativní komunikace mezi partnery může být daleko obtížněji změnitelná, a ve chvíli, kdy se jí podaří změnit, nemusí předpovídat menší distres v PV. Za třetí se podle autorů ukazuje, že určité procesy, které jsou adaptivní pro páry ze střední a vyšší vrstvy, nemusí být adaptivní pro páry z nižších vrstev. Z toho důvodu nejsou modely trajektorie spokojenosti v PV zobecnitelné pro celou populaci.

2 Hodnocení partnera a partnerského vztahu

Téma hodnocení partnera a PV úzce souvisí s celkovou přesností hodnocení a různými zkresleními, kterých se při hodnocení jedinci dopouští. V sociální psychologii je toto téma předmětem zkoumání mnoho desítek let a ukazuje se, že u PV se zkreslení mohou objevovat obzvláště výrazně. Romantická láska je často charakterizována jako neracionální, až iluzorní. Z evolučního hlediska je ale možné nahlížet na romantickou lásku jako na způsob, jakým se efektivně rozmnožujeme a uchováváme lidský rod. Z tohoto pohledu by v romantické lásce příliš prostoru pro iluze nezbývalo, protože ústředním principem evoluce je přesnost hodnocení kvalit partnera. Vnímání fyzické atraktivity, statusu a dalších důležitých proměnných při výběru partnera musí být do určité míry objektivní, jinak by se lidský druh nemohl vyvíjet (Fletcher & Kerr, 2010).

Pro snazší porozumění principu hodnocení romantického partnera a PV autorka považuje za důležité představit teorii Fletchera et al. (2013), podle kterých je možné rozdělit proces hodnocení na dvě komponenty: směrové zkreslení a přesnost sledování. Směrové zkreslení lze definovat jako rozdíly ve středních úrovních v daném vzorku vůči srovnávacímu hodnocení. Přesnost sledování je definována jako korelace mezi daným úsudkem a relevantním měřítkem. Směrové zkreslení a přesnost sledování jsou během procesu hodnocení vzájemně nezávislé. V metaanalýze Fletchera a Kerra (2010), která sestávala z 98 výzkumů, se ukázalo, že lidé jsou při vytváření úsudků o partnerovi a PV pozoruhodně přesní, nicméně obecně mají tendenci k pozitivnímu směrovému zkreslení. Mírně pozitivní zkreslení partnera i PV je zároveň asociováno s vyšší kvalitou PV. Další výzkum (Murray et al., 2002) ukázal, že pozitivní zkreslení predikuje spokojenost jedince v PV a zároveň zvyšuje úroveň sebezpojetí partnera. Naopak negativní zkreslení je jedním z nejsilnějších prediktorů rozpadu PV (Le et al., 2010). Závěrem však není, že by se měl každý jedinec snažit o pozitivní hodnocení partnera za každé situace. Pokud jsou v PV problémy, partneři udávají, že jsou dlouhodobě spokojenější, když vůči problémům zaujmou realistický, až negativní postoj, který vede k jejich řešení (McNulty et al., 2008).

Ve výzkumu Pearce et al. (2010) se autoři zaměřovali na charakteristiky partnerů, které respondenti ze dvou kultur (z USA a Ruska) hodnotí jako nejpodstatnější. Respondenti z obou kultur hodnotili jako nejdůležitější schopnost partnera projevovat lásku, zažívat štěstí, jeho laskavost a smysl pro humor. Respondenti z obou skupin zároveň hodnotili věk, postavu a sexuální zkušenost jako nejméně důležité charakteristiky partnera. Podle autorů je pozoruhodné, že většina preferovaných charakteristik partnera souvisela s jeho pozitivními

charakterovými rysy, spíše než s fyzickým vzhledem. Vysvětlením může být fakt, že z evolučního hlediska mohou být sice upřednostňovány vnější znaky, které souvisí s reprodukcí, ale jakmile jsou tyto primární potřeby uspokojeny, začnou si jedinci cenit jiných znaků potenciálního partnera. Také má podle autorů většina respondentů přístup k potenciálním partnerům, kteří jsou přiměřeně atraktivní a pochází z podobného socioekonomického prostředí. Mohou proto při výběru podstatných charakteristik předpokládat, že potenciální partneri v těchto vnějších charakteristikách splňují jejich požadavky, a označují za důležité především na charakterové rysy.

Autoři Campbell a Fletcher (2015) se ve své studii zabývali modelem ideálních standardů partnera, konkrétně obsahem těchto ideálních standardů. Model ideálních standardů říká, že jedinci mají evolučně zabudované ideální standardy partnera, podle kterých hodnotí své potenciální i skutečné partnery, a to na základě několika dimenzí:

- 1) vřelosti a důvěryhodnosti,
- 2) atraktivity a vitality,
- 3) společenského postavení a sociálního statusu.

Každá dimenze představuje jinou cestu k získání partnera. Pozornost vůči partnerově vřelosti a důvěryhodnosti by měla zvýšit šance na nalezení partnera, který bude oddaným partnerem a rodičem. Zaměřením se na atraktivitu a vitalitu jedinec získá partnera, který je mladší, zdravější a pravděpodobně i plodnější. Zaměří-li se jedinec na společenské postavení a sociální status potenciálního partnera, zvyšuje pravděpodobnost získat takového partnera, který má predispozice stoupat v sociální hierarchii a tím pádem lepší přístup ke zdrojům. Tato struktura, podle které jedinci hodnotí svého partnera, byla podpořena analytickými studii a analýzami (Fletcher et al., 1999; Overall et al., 2006).

V metaanalýze Eastwick et al. (2014) se autoři soustředili na vliv konceptu ideálního partnera na hodnocení současného partnera a PV. Vycházeli ze dvou teoretických přístupů. První přístup stanovuje, že lidé mají všeobecně tendenci porovnávat koncept ideálního partnera se svým partnerem primárně ve fázi seznamování. Poté, co si vytvoří s partnerem vztah a citové pouto, koncept ideálního partnera pozbývá relevance (Trope & Liberman, 2010). Druhý teoretický přístup souvisí s výzkumem afektivního předvídaní (Wilson & Gilbert, 2003), podle kterého jedinci obtížně předvídají své emoční prožitky. Při rozmyšlení se nad kvalitami ideálního partnera musí jedinec také předpovídat své emoční reakce, konkrétně předpovídat

příznivou reakci na určité vlastnosti potenciálního partnera. Autoři metaanalýzy (Eastwick et al., 2014) tedy rozlišují dva faktory – abstraktní představy o ideálním partnerovi a romantické city k současnému partnerovi, přičemž význam těchto faktorů se v průběhu PV mění. Pokud je hodnocení partnera ovlivněno abstraktními představami, tedy shodou či neshodou partnera s konceptem ideálního partnera, není současně ovlivněno momentálními city vůči partnerovi. Podle autorů metaanalýzy se jedná o koncepčně nezávislé faktory.

2.1 Hodnocení partnera a partnerského vztahu a spokojenost v partnerském vztahu

V populární i vědecké literatuře se často opakuje téma mindfulness v souvislosti s otevřenou, nehodnotící pozorností, která může přispívat ke zlepšení mezilidských vztahů (Brown et al., 2007). Zvyšování pozornosti a všímavosti k pozitivním rysům partnera je spojováno s vyšší spokojeností ve vztazích (McGill et al., 2016), zároveň ve výzkumu Overalla et al. (2006) více než 90 % respondentů ve zdravých a spokojených PV uvedlo, že se pokusili změnit alespoň jednu vlastnost svého partnera, protože neodpovídala jejich představám o ideálním partnerovi. Partnerská nedokonalost může být jakýkoli druh chování nebo rysů, které činí partnera v očích jedince méně ideálním a může vyvolávat emoce jako podráždění, zklamání nebo hněv.

Přestože nedokonalost svého partnera vnímají jedinci v téměř každém PV, mají často problém tuto nedokonalost přijmout, a naopak se partnera snaží změnit. Pokud jsou pokusy o změnu úspěšné, vedou ke zvýšení spokojenosti v PV, ale daleko častějším scénářem je neúspěch, který naopak vede ke snížení spokojenosti (Overall et al., 2006). Vysvětlením neúspěchu může být to, že snahou o změnu partnera je na něj vyvíjen tlak, který snižuje jeho autonomii a vyvolává ohrožující emoce, které mohou změnám bránit (Sullivan & Davila, 2014).

Ve výzkumu Dooleyho et al. (2018) sledovali vnímání podpory partnera v situaci, kdy účastníci výzkumu čekali na výsledky nejisté události. Konkrétně zjišťovali, jak účastníci vnímali reakce partnera na potřebu podpory a jak toto vnímání souviselo s prožíváním procesu čekání. Ve výzkumech se opakovaně potvrzuje prospěšnost vnímané podpory partnera pro zdraví i well-being jedince (Jensen et al., 2013). Skutečná projevovaná podpora partnera však může mít nulový až negativní dopad na prožívání nejistoty, proto se Dooley et al. (2018) zaměřili konkrétně na vnímanou podporu. Výsledky výzkumu ve shodě s předchozími výzkumy ukazují, že prožívání nejistoty participantů úzce souviselo s vnímáním vstřícnosti a podpory od jejich partnerů. Účastníci, kteří si obecně udržovali pozitivní myšlení, uváděli pozitivnější emoce a lepší zvládnání situace a vyhýbali se snaze připravit se na nejhorší výsledek

nejisté události. Zároveň tento pozitivní náhled souvisel i s vnímáním podpory partnera. Je možné, že se tito účastníci více soustředili na citlivé a podporující chování a opomíjeli chování, které nebylo v souladu s tím, co od partnera potřebovali. Dalším vysvětlením pozitivního vnímání podpory partnera je také kvalita spánku. U účastníků výzkumu se prokázalo, že vnímali větší podporu partnera ve dnech, kdy spali kvalitněji.

Gosnell a Gable (2022) se zaměřili na to, jakým způsobem motivace jedince ovlivňuje hodnocení partnera a spokojenost v PV. Motivace jedinců může být pozitivní nebo negativní. Pozitivní motivace je definována jako touha usilovat o pozitivní výsledky, zatímco negativní motivace znamená snahu vyhnout se negativním výsledkům. Rozdíly mezi těmito motivacemi mají pravděpodobně kořeny v neurologických drahách mozku. Výsledky této studie naznačují, že jedinci, u kterých převažuje pozitivní motivace, konceptualizují svého partnera z hlediska jeho pozitivních rysů. Ti, u kterých převažuje negativní motivace, tuto tendenci nemají. Tento rozdíl byl prokázán pomocí odlišných reakčních časů respondentů, když měli vyjmenovat pozitivní vlastnosti svých partnerů. Také se ve výzkumu ukázalo, že snadnější vybavení si pozitivních vlastností partnera zvyšuje u participantů s pozitivní motivací spokojenost v PV.

Výzkum Furlera et al. (2014) se soustředil na to, jaká může být souvislost mezi vnímáním osobnosti partnera podle typologie Velké pětky a spokojeností v PV. Výzkumníci také srovnávali způsob, jakým participanté hodnotili sami sebe a jak je hodnotil jejich partner, přičemž hypotézou ve výzkumu bylo, že míra shody hodnocení partnerů je přímo úměrná spokojenosti v PV. Výsledky ukázaly rozdíly mezi muži a ženami v hodnocení sebe sama. Ženy se hodnotily jako více extravertní, svědomité, otevřené zkušenostem a stabilní. Zároveň se ukázalo, že hodnocení osobnosti participantů jejich partnerem a vlastní hodnocení osobnosti byly téměř shodné. Důležitým závěrem výzkumu bylo, že způsob hodnocení vlastní osobnosti ovlivňuje spokojenost v PV jen okrajově, zatímco způsob vnímání osobnosti partnera se spokojeností souvisí do značné míry. Konkrétně výsledky naznačují, že spokojenost participantů je vyšší, když vnímají svého partnera jako extravertního, přívětivého, svědomitého, emočně stabilního a otevřeného novým zkušenostem.

V dalším výzkumu Smallen et al. (2022) zkoumali, jakým způsobem vnímání odezvy partnera souvisí se změnami spokojenosti v PV u čerstvých rodičů. Výsledky ukazují, že nižší úroveň vnímané poskytované podpory a vstřícnosti partnera obecně předpovídala pokles spokojenosti v PV. Vyšší úroveň vnímané poskytované podpory a vstřícnosti partnera, za podmínek, že byl stres obou rodičů nízký, předpovídala zvýšení spokojenosti v PV. Tyto výsledky jsou ve shodě s odbornou literaturou, ve které se ukazuje pozitivní vliv vnímané

podpory na spokojenost v PV (Dooley et al., 2018; Jensen et al., 2013). Na rozdíl od předchozích výzkumů výsledky tohoto výzkumu naznačují, že pokud je stres u obou rodičů vysoký, podpora, kterou si navzájem poskytují, neovlivní spokojenost v PV.

Studie Markeyho et al. (2007) zkoumala participanty vnímaný vliv partnera na jejich zdraví a kvalitu PV. Výsledky studie potvrdily stanovenou hypotézu, participanti výzkumu uváděli pozitivní vliv partnera na své zdraví. Konkrétně vyzdvihovali podporu svého partnera ve zdravém životním stylu, který zahrnuje fyzickou aktivitu a zdravé stravování. V rozporu s druhou stanovenou hypotézou výzkumu se ukázalo, že ženy vnímaly větší vliv partnera na jejich fyzické zdraví. Vysvětlením může být, že ženy častěji vnímají ohrožení zdravotními problémy, přemýšlí nad svým zdravím a také častěji vyhledávají pomoc odborníků (Courtenay, 2000).

Ve výzkumu Overalla a Hammonda (2013) zjišťovali, zda jsou depresivní příznaky participantů spojeny s méně přesným hodnocením partnera. 156 heterosexuálních jedinců v průběhu tří týdnů hodnotilo angažovanost a chování svého partnera. Ukázalo se, že účastníci výzkumu, kteří uváděli depresivní symptomatiku, měli tendenci podceňovat oddanost svého partnera a přeceňovat jeho negativní chování. Negativnější vnímání bylo spojeno s nárůstem nejistoty v PV a podněcovalo více depresivní ladění.

2.2 Vývoj hodnocení partnera a partnerského vztahu

Během zkoumání, jak souvisí zkreslení hodnocení a fáze PV, se ukázalo, že během fáze prvního kontaktu mají muži všeobecně pocit, že o ně ženy mají větší zájem, než doopravdy mají. U žen se ukázalo opačné zkreslení, tedy že mají pocit, že o ně muži mají menší zájem než ve skutečnosti. Tento fenomén je vysvětlitelný evolučním principem, podle kterého mají muži silnější orientaci na krátkodobé PV než ženy. Tato zkreslení lze považovat za racionální a vysoce funkční. Dále se ukazuje, že v určitých fázích PV mají jedinci tendenci vytvářet realističtější a přesnější hodnocení partnera. Jedná se o fáze, ve kterých jsou přijímána důležitá životní rozhodnutí. Po přijetí důležitých rozhodnutí mají opět tendenci k pozitivnímu zkreslení, protože se stává cílem udržení spokojenosti v PV, kterému pozitivní zkreslení napomáhá (Fletcher & Kerr, 2010).

Ve výzkumu Kerra et al. (2020) se autoři zaměřovali na první kontakt s potenciálním partnerem, konkrétně na přesnost hodnocení osobnosti potenciálního partnera. Větší přesnost hodnocení osobnosti partnera se v tomto výzkumu ukázala jako škodlivá, obzvláště při hodnocení introverze partnera, která při prvotním kontaktu bývá často hodnocena negativně.

V dalším výzkumu (Sritharan et al., 2010) se autoři soustředili na spontánní a záměrná hodnocení potenciálních partnerů v online prostředí. Respondenti výzkumu měli k dispozici dva druhy informací – fotografii obličeje potenciálního partnera a popis jeho životních ambicí. Výsledky ukazují, že atraktivita obličeje představovala důležitý zdroj spontánního hodnocení participantů a popsané ambice neměly na spontánní hodnocení téměř žádný vliv. Záměrné hodnocení participantů bylo ovlivněno jak fotografií potenciálního partnera, tak jeho popsanými životními ambicemi. Tento výzkum poskytuje vysvětlení, proč si mohou deklarované a reálné preference partnera odporovat. Záleží, zda jedinci záměrně hodnotí, zda má partner jimi požadované preferované charakteristiky, nebo zda se spoléhají na momentální pocity nebo instinktivní reakce na potenciálního partnera.

Ve výzkumu Eastwick et al. (2017) se autoři mimo jiné zaměřovali na hodnocení jedince jeho současným partnerem a minulými partnery a na to, zda lze v těchto hodnoceních nalézt shodu. Vztahové vlohy jedince je možné definovat jako schopnost inspirovat pozitivní vývoj PV. Výsledky tohoto výzkumu přináší velmi málo důkazů o tom, že by existovala shoda mezi hodnocením minulých a současných partnerů. Podle autorů je možným vysvětlením například teorie chaosu (Weigel & Murray, 2000), podle které je výběr partnera řízen nelineárními dynamickými procesy a výsledky tohoto výběru jsou extrémně obtížně předvídatelné, i při znalosti všech relevantních proměnných.

Ukazuje se také souvislost mezi individuálními rozdíly osobnosti a způsobem hodnocení. Konkrétně je nižší sebehodnocení asociováno s negativním zkreslením hodnocení partnera a PV (Murray et al., 2000). Toto hodnocení je zároveň velmi dynamický proces, který se může měnit během krátkého časového úseku. Partner, který je druhým vnímán jako necitlivý, začne mít brzy nižší sebevědomí, které u něj vyvolá nižší spokojenost v PV. V další studii (Collins & Feeney, 2004) účastníci před stresovou situací obdrželi výzkumníky upravené textové zprávy podpory od jejich partnerů. Jedinci s úzkostnějšími tendencemi vnímali své partnery jako méně nápomocné a jejich snahu jako hůře míněnou.

3 Témata konfliktů v partnerských vztazích

Konflikt je definován jako vyjádřený spor mezi nejméně dvěma vzájemně závislými stranami, které vnímají neslučitelné cíle, omezené zdroje a zasahování ostatních do dosahování svých cílů (Wilmot & Hocker, 2004). V každém PV se partneři setkají se situací, ve které jejich cíle, zájmy nebo přání nemusí být vzájemně slučitelné. Konflikt, který partneři vnímají jako ohrožující, může negativně ovlivnit spokojenost a stabilitu PV (Campbell et al., 2005). V širším kontextu může při konfliktech docházet také k ublížení na duševním nebo fyzickém zdraví. Konkrétně se mohou objevit u jedinců například depresivní příznaky nebo narušení kardiovaskulárních, imunitních a endokrinních funkcí vlivem stresu z konfliktů (Mackinnon et al., 2012).

3.1 Obsahová stránka konfliktů

Dřívější výzkumy ohledně partnerských konfliktů přikládaly větší význam způsobu řešení konfliktů v PV (například komunikačním stylům), než samotným konfliktním tématům (dále KT). Novější výzkumy však ukazují, že právě konkrétní KT mohou narušovat stabilitu PV (Papp, 2018; Wheeler & Kerpelman, 2016). Výzkumy také ukazují, že je důležité při zkoumání konfliktů neopomíjet roli digitálních technologií. Digitální technologie a čas strávený u obrazovek mohou negativně ovlivnit PV, není však jasné, zda má toto KT pro páry stejnou váhu jako „tradiční“ KT (Morgan et al., 2017).

Identifikace KT, která se nejčastěji objevují v partnerských konfliktech, je důležitá pro porozumění, jak lze konfliktům předcházet, případně jakým způsobem je řešit, aby měly co nejmenší negativní dopad na PV. Výsledky výzkumů naznačují, že se KT liší podle fází PV. Výsledky výzkumu Rauera et al. (2019) stanovují, že nejčastějšími KT u mladších párů jsou volný čas a emocionální blízkost. Výzkum Pappa (2018), který se zaměřoval mimo jiné na páry s malými dětmi, zahrnoval stejná KT a dále KT domácí práce a primární rodiny obou partnerů. Stejného výzkumu se účastnily také starší páry a uváděli jako nejčastější KT domácí práce, komunikace mezi partnery a zvyky.

Další důležitou proměnnou je souvislost konkrétního KT s kvalitou PV. Ukazuje se například, že KT komunikace a osobní návyky mají tendenci vyvolávat více hněvu, zatímco KT výchova dětí vyvolává spíše smutek (Papp, 2018). Některá KT mohou být obzvlášť problematická, protože mají tendence vyvolávat další KT. KT finance může vyvolat KT sexu a společně trávený čas (Wheeler & Kerpelman, 2016). Proto je právě přítomnost KT finance v PV uváděna jako jeden z největších prediktorů rozpadu PV (Dew et al., 2012).

Na finance jako KT se zaměřovali také Papp et al. (2009). V rámci tohoto výzkumu provedli rozsáhlou analýzu 200 deníkových zpráv manželů a manželek a zároveň analyzovali 748 případů konfliktů. Manželské páry v této studii, na rozdíl od předchozích studií, nehodnotily KT finance jako nejfrekventovanější. Nejčastějším zdrojem konfliktů bylo KT výchova dětí, dále domácí práce, komunikace a trávení volného času. Ve srovnání s ostatními KT se však KT finance mělo tendenci opakovat a zůstat nevyřešené i přes to, že se partneři o řešení pokoušeli.

Novější výzkum Meyera a Sledge (2022) se zaměřoval na četnost KT v PV. Nejčastější KT jsou (v sestupném pořadí):

- komunikace,
- osobní nebo partnerské návyky,
- domácí práce,
- finance,
- rozhodování,
- kvalita trávení společného času,
- rodičovství,
- sex,
- čas strávený u obrazovky,
- odlišná očekávání,
- time management,
- primární rodiny partnerů.

To, že komunikace se objevovala jako nejčastější KT, není nic překvapivého, velká část výzkumů PV a zároveň i zaměření párové terapie souvisí s komunikací a se zdokonalováním dovedností potřebných pro efektivní komunikaci. Vzhledem ke skutečnosti, že většina párů spolu v dnešní době komunikuje osobně i elektronicky, se vytváří více příležitostí pro nepochopení sdělení partnera, ze kterého může vzniknout konflikt. Výsledky výzkumu Morgana et al. (2017) ukazují, že čas trávený s digitálními technologiemi začíná být KT mezi partnery proto, že odvádí jejich pozornost od společného kvalitně tráveného času. Zároveň se jedná o jedno z KT, které má potenciál vyvolat další KT, jako jsou například rozhodování, překračování hranic nebo time management. Také může souviset s problémy s komunikací, pokud kvůli času u obrazovky jeden z partnerů pociťuje, že mu chybí přímá komunikace s partnerem.

3.2 Styly řešení konfliktů

Styl řešení konfliktů odráží preference, tendence a návyky jedince ohledně zvládnání konfliktů. Vědci již více než půl století zkoumají, jak se konfliktní styly manifestují ve vztazích. Velká část výzkumů zdůrazňuje, že jsou některé konfliktní styly vnímány partnery jako kooperativní a přínosné s větší pravděpodobností než jiné. Zatím však vědci nedospěli ke konsensu, jaká z existujících typologií konfliktních stylů konflikty reprezentuje nejlépe (Guerrero et al., 2020).

Někteří výzkumníci považovali konfliktní styly za situačně proměnlivé (Moberg, 2001), jiní je definovali jako predispozice, které souvisí se stabilními rysy osobnosti (Shell, 2001). Současné výzkumy naznačují, že konfliktní styly představují do určité míry dynamické interakční vzorce i behaviorální predispozice. Když jedinci vstupují do konfliktů, mají přirozeně tendenci chovat se určitým způsobem, ale jejich chování ovlivňují i aktuální cíle a rozpoložení či chování jejich partnera. V rámci výzkumů PV se ukazuje, že páry mají tendenci se zapojovat do určitého, jim typického, konfliktního chování. Existuje mnoho způsobů kategorizace konfliktních stylů, mezi kterými lze nalézt určité podobnosti. Všechny zahrnují jeden styl, který je definovaný jako kooperativní a přímý, druhý styl, který označují jako nekooperativní a přímý, a třetí styl, kooperativní a nepřímý. Také je shoda v tom, že kompromisní jednání je mírně kooperativní a mírně přímé. Diskutuje se však, zda je kompromisní styl samostatným stylem, nebo spíše kombinací stylu ustupování a spolupráce. Další spornou otázkou je, zda je vyhýbavý konfliktní styl spíše nekooperativní či neutrální (Guerrero et al., 2020).

S cílem sjednotit modely konfliktních stylů přišli Guerrero et al. (2014) představením modelu CCST. Tento model popisuje konfliktní styly na základě dvou pozorovatelných charakteristik (dimenzí), a to přímosti (dimenze přímosti je definována mírou otevřenosti, kterou jedinci hovoří o svých problémech, vyjadřují své názory a sledují své cíle) a kooperativnosti (dimenze kooperativnosti je charakterizována záměrem uspokojit potřeby svého komunikačního partnera), a rozlišuje šest různých stylů:

- Přímý
 - Spolupracující
 - Kompromisní
 - Konkurenční boj

- Nepřímý
 - Ustupující
 - Vyhýbavý
 - Nepřímý boj

Spolupracující styl charakterizuje aktivní naslouchání, brainstorming, kreativní řešení, výměna informací, sociální podpora a validní komentáře. Jedná se o nejvíce kooperativní přímý konfliktní styl. Kompromisní styl zahrnuje hledání řešení, která jsou přijatelná pro obě strany a zároveň dochází na obou stranách k ústupkům. Přestože kompromisní styl vyžaduje určitou míru kooperace, oba partneři více investují do dosažení svých cílů. Styl konkurenčního boje se zaměřuje na prosazování řešení, která jsou nutná pro dosažení uspokojení vlastních potřeb, s malým nebo nulovým ohledem na partnera. Typicky může zahrnovat používání výhrůžek, urážek a další negativních strategií. Jedná se o nejméně kooperativní přímý konfliktní styl.

Tři komunikační styly, které jsou charakterizovány jako nepřímé, definuje z pohledu kooperace nedostatek komunikace, nedostatek argumentů nebo pasivní způsob komunikace. Ustupující styl je zaměřen zcela na komunikačního partnera, jedinec při něm dělá ústupky a nechává partnera, aby dosáhl svého. Jedná se o kooperativní styl. Vyhýbavý styl je možné charakterizovat popřením existence konfliktní situace jedincem a z toho vyplývající neochota o situaci komunikovat. Tento styl může být v určitých situacích prospěšný, pokud se díky vyhýbání jedinec může od konverzace vzdálit v případě, kdy je pro něj konfliktní situace příliš náročná. V jiném případě může tento styl způsobit oddalování řešení problému. Z tohoto důvodu se tento styl řadí mezi neutrální, nikoli jednoznačně kooperativní nebo nekooperativní. Styl nepřímého boje je pasivně-agresivní, často zahrnuje ignorování partnera, chladnou komunikaci a odmítání náklonnosti a snahy o usmíření. Jedná se o nekooperativní styl.

Ve studii se Guerrero et al. (2020) rozhodli zaměřit na typologii komunikačních konfliktních stylů a její souvislost s kooperativností, přímostí a spokojeností v PV. Ukázalo se, že styly spolupracující a kompromisní souvisely s vysokou úrovní vztahové spokojenosti. Oba styly charakterizuje zaměření na řešení problémů. Je otázkou, zda jsou dvojice partnerů, které dokážou zvládnout konflikt zaměřením se na řešení problému, díky tomu spokojenější, nebo mají spokojenější jedinci větší motivaci vynaložit úsilí, které je potřebné ke spolupráci a k nalezení vhodného řešení. Ve výzkumu Sierau a Herzberg (2012) zjistili, že i úzkostnější jedinci vykazují vyšší spokojenost v PV v případě, že se jejich partner zapojuje do strategií řešení konfliktu. Ve výzkumu Montese et al. (2012) zjistili, že spokojenější jedinci mají během

konfliktů častěji tendenci spolupracovat a hledat kompromisy. Ustupující styl nebyl v této studii spojen s vyšší spokojeností v PV. Důvodem může být nerovnoměrná dynamika takového PV. V případě konkurenčního boje se projevil partnerský efekt, což znamená, že partneři uváděli nízkou úroveň vztahové spokojenosti do té míry, do jaké jejich partner uváděl, že používá tento komunikační styl. U nepřímého boje se projevil naopak efekt aktéra, což znamená, že jedinci uváděli nízkou úroveň vztahové spokojenosti do té míry, v jaké uváděli, že používají tento konfliktní styl.

Studie Scheerena et al. (2014) si dala za cíl ověřit, zda komunikační styly během konfliktů působí jako mediátory mezi kvalitou PV a citovou vazbou partnerů. Výsledky této studie naznačují, že páry, které se během konfliktu soustředí na problém, konstruktivně diskutují a uzavírají dohody, vykazují lepší kvalitu PV. Ženy, které se účastnily výzkumu a měly úzkostnou citovou vazbu, měly také významně horší kvalitu PV a během konfliktů se schylovaly k destruktivnějším komunikačním stylům. Ve výzkumu se potvrdila hypotéza, že jsou komunikační styly mediátorem kvality PV a citové vazby.

3.3 Vzorce v partnerských konfliktech

Páry, které v minulosti prošly obtížnými konfliktními situacemi, vstupují do nových konfliktů s většími obavami a pesimistickým očekáváním. Ukazuje se, že vnímaný vysoký počet partnerských konfliktů v předchozích týdnech souvisí s větším stresem a eskalací nového konfliktu (Campbell et al., 2005). Závěrem výzkumu Murrayho a Holmese (2009) bylo, že jedinci, kteří mají dlouhou historii obtížných konfliktů, prožívají partnerovy reakce bolestivěji a mohou mít větší sklon používat ego-obranné strategie. Očekávání partnerovy negativní reakce může být tedy pro vysoce konfliktní páry kritickou proměnnou.

Marigold a Anderson (2016) zkoumali, jak může očekávání pozitivní reakce partnera zvýšit šance na úspěšné vyřešení konfliktu, a to díky principu sebenaplňujícího se proroctví. Tato pozitivní očekávání mohou částečně vyplývat z historie PV (pokud jedinci dostávali pozitivní odezvu od svého partnera) a částečně z přesvědčení, že si jich jejich partner obecně v PV váží. Tento princip může být zároveň pozitivně ovlivněn intervencí, ve které si účastníci zařazení do experimentální skupiny přerámovali kompliment od svého partnera. Krátká cílená intervence může být účinnou alternativou nácviků komunikačních strategií, které převládaly v práci s páry v minulosti. Závěrem této studie je, že historie konfliktů páru má významný vliv na jejich současný konflikt. V kontrolní skupině, která neprošla intervencí, se ukázalo, že čím častější a závažnější byly opakující se konflikty v páru, tím horší reakce jedinci očekávali od

svého partnera. V experimentální skupině, ve které si účastníci díky intervenci ARI připomněli, jakou hodnotu mají pro svého partnera, probíhala konfliktní situace i u vysoce konfliktních párů mírněji a po jejím skončení se páry cítily lépe. Zkratka ARI (Abstract Reframing Intervention) znamená intervence abstraktního přerámování. Konkrétní princip intervence je takový, že jsou oba partneři individuálně instruováni, aby si vzpomněli na okamžik, kdy jim jejich partner řekl, čeho si na nich váží – například nějaké vlastnosti, schopnosti nebo jejich chování. Dále si měli zapsat několik slov popisujících událost, které se partnerovo ocenění týkalo. Nakonec měli popsat, co pro ně ocenění partnerem znamenalo a jaký to má význam pro jejich PV. Podle autorů se jedná o nejkratší typ intervence, který má významný dopad na chování partnerů.

Cílem dalšího výzkumu bylo prozkoumat, jakým způsobem délka PV souvisí s konfliktními strategiemi a úrovní intimity v PV. Výsledky tohoto výzkumu ukazují, že četnost negativních konfliktních strategií vůči délce vztahu má křivku obráceného U. To znamená, že na začátku a zároveň po delší době trvání PV se negativní konfliktní strategie objevují méně často, přičemž mezitím je období mírně vyšší četnosti negativních konfliktních strategií. Úroveň intimity s délkou PV lineárně roste. Dále byly pro úroveň intimity zjištěny genderové rozdíly, ženy uváděly vyšší míru intimity oproti mužům, a to bez ohledu na dobu trvání PV (Hurley, L. & Reese-Weber, M., 2012).

V další studii participanti – partnerské dvojice – diskutovali o konfliktní situaci v rámci jejich PV. Poté se výzkumníci dotazovali, jak partneři vnímali zraňující obsah svých sdělení. Ukázalo se, že participanti měli tendenci připisovat více zraňující výroky svému partnerovi a zároveň se často neshodli na tom, které komentáře byly zraňující. Shoda v hodnocení míry zranitelnosti prohlášení v této studii korelovala s kvalitou PV, ale pouze u mužů (Young, S. L. et al., 2015).

II. Empirická část

4 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jak vnímají a hodnotí partnera a PV respondenti v kratších a v delších PV. Dalším cílem je zjistit, jaké je subjektivní vnímání a hodnocení spokojenosti participantů v kratších a v delších PV. Třetím cílem výzkumu je zjistit, jaká témata se objevují při konfliktech v kratších a delších PV.

Hlavní výzkumný cíl vychází z rozličných výzkumných zjištění o PV a o tom, jakým způsobem vnímání a hodnocení partnera a PV souvisí se spokojeností a s kvalitou PV (Furler et al., 2014, McGill et al., 2016). Druhý výzkumný cíl vychází z poznatků o spokojenosti v PV a se změnami spokojenosti v souvislosti s délkou PV (Chapman & Guven, 2016; Shrout et al., 2020). Třetí cíl vychází z výzkumů, které se soustředí na partnerské konflikty (Papp, 2018; Wheeler & Kerpelman, 2016).

4.1 Výzkumné otázky

- VO1: Jaká témata v oblasti **hodnocení PV** se objevují u párů, které jsou spolu kratší dobu a jaká témata u párů, které jsou spolu delší dobu?
- VO2: Jaká témata v oblasti **hodnocení partnera** se objevují u párů, které jsou spolu kratší dobu a jaká témata u párů, které jsou spolu delší dobu?
- VO3: Jak subjektivně vnímají svou **spokojenost** páry, které jsou spolu kratší dobu a páry, které jsou spolu delší dobu?
- VO4: Jaká témata v **popisovaných konfliktech** se objevují u párů, které jsou spolu kratší dobu a jaká témata u párů, které jsou spolu delší dobu?

5 Metodika

5.1 Výzkumný soubor

Výzkumu, ze kterého autorka vychází, se zúčastnilo celkem 151 párů české a slovenské národnosti. Průměrný věk mužů v tomto souboru byl 29,1 let a průměrný věk žen byl 27,6 let. Délka PV účastníků výzkumu se pohybovala v rozmezí 6 měsíců až 26 let. Průměrná délka PV účastníků byla 5,5 let.

Účastníci výzkumu museli splňovat následující kritéria:

- 1) účast obou partnerů
- 2) věkové rozmezí 18 až 45 let
- 3) minimální délka PV 6 měsíců a současně soužití s partnerem alespoň 3 měsíce.

Při výběru účastníků, jejichž rozhovory byly podrobeny kvalitativní analýze, autorka zvolila **stratifikovaný účelový výběr**. Tento výběr umožňuje srovnání zkoumaných skupin (Creswell, 2004), v tomto případě delších a kratších PV. Do výzkumu bylo zařazeno 16 jedinců, ze kterých bylo 8 v kratším PV (trvajícím maximálně 18 měsíců) a 8 v delším PV (v PV trvajícím déle než 5 let). Důvodem výběru skupin s odlišnou délkou PV byla snaha získat výpovědi participantů v odlišných fázích PV, které s sebou přináší odlišné prožitky. Konkrétní participanté byli vybíráni se záměrem získat co nejvíce heterogenní vzorek v kategoriích nejvyššího dosaženého vzdělání a věkového rozmezí. Délka kratších PV byla zvolena s ohledem na délku počáteční fáze PV – fáze zamilovanosti. Marazziti & Canale (2004) zkoumali chemické změny organismu na začátku vztahu a došli k závěru, že tyto chemické změny související se zamilovaností se mezi 18. a 24. měsícem PV obvykle ustálí. Délka delších PV byla stanovena tak, aby se zvýšila pravděpodobnost, že partneři již prošli nebo právě prochází partnerskou krizí, která se podle Nováka a Drinocké (2006) může sice objevit kdykoli během PV, ale příznačný pro ni bývá pátý až sedmý rok PV.

V tabulce 1 představuje autorka základní demografické údaje o participantech, kteří jsou v delších PV, a v tabulce 2 údaje o participantech, kteří jsou v kratších PV. Z důvodu zachování anonymity jsou participanté označeni číslem a v podrobnějším popisu jsou označeni pseudonymem.

Tabulka 1

Participant, kteří jsou v delších partnerských vztazích

| Číslo páru | Pohlaví | Věkové rozmezí | Nejvyšší dosažené vzdělání | Délka PV |
|------------|---------|----------------|----------------------------|------------|
| 1 | Žena | 35–40 let | vysokoškolské (dále VŠ) | 114 měsíců |
| | Muž | 35–40 let | VŠ | |
| 2 | Muž | 40–45 let | VŠ | 267 měsíců |
| | Žena | 40–45 let | VŠ | |
| 3 | Žena | 20–25 let | středoškolské (dále SŠ) | 60 měsíců |
| | Muž | 25–30 let | SŠ | |
| 4 | Žena | 25–30 let | VŠ | 69 měsíců |
| | Muž | 30–35 let | VŠ | |

Pár č. 1 (R1 a R2)

První pár delších PV tvoří manželé Karolína a Tadeáš. Oba jsou ve věkovém rozmezí 35 až 40 let a oba pracují na plný úvazek. Bydlí v bytě společně s jejich dvouletou dcerou. Oba mají jednoho sourozence. Karolína dosahuje podle dotazníku DAS skóru partnerské spokojenosti 47, Tadeáš skóru 42. Popis dotazníku DAS je v následující kapitole.

Pár č. 2 (R3 a R4)

Druhý pár tvoří manželé Richard a Monika. Oba jsou ve věkovém rozmezí 40 až 45 let a oba pracují na plný úvazek. Bydlí v bytě společně s jejich dcerou a synem, kterým je jedenáct a třináct let. Oba mají jednoho sourozence. Oba dosahují skóru partnerské spokojenosti 39.

Pár č. 3 (R5 a R6)

Třetí pár tvoří Barbora a Matěj. Barbora je ve věkovém rozmezí 20 až 25 let, Matěj je ve věkovém rozmezí 25 až 30 let. Oba pracují na plný úvazek. Nejsou v manželském svazku a nemají děti, bydlí společně. Barbora má pět sourozenců, Matěj má jednoho sourozence. Barbora dosahuje skóru partnerské spokojenosti 44, Matěj skóru 40.

Pár č. 4 (R7 a R8)

Čtvrtý pár tvoří Ludmila a Vojtěch. Ludmila je ve věkovém rozmezí 25 až 30 let, Vojtěch je ve věkovém rozmezí 30 až 35 let, oba pracují na plný úvazek. Nejsou v manželském

svazku a nemají děti, bydlí společně. Vojtěch má dva sourozence a Ludmila čtyři sourozence. Vojtěch dosahuje skóru partnerské spokojenosti 38 body a Ludmila skóru 43.

Tabulka 2

Participant, kteří jsou v kratších partnerských vztazích

| Číslo páru | Pohlaví | Věkové rozmezí | Nejvyšší dosažené vzdělání | Délka PV |
|------------|---------|----------------|-------------------------------------|-----------|
| 5 | Muž | 25–30 let | VŠ | 13 měsíců |
| | Žena | 25–30 let | VŠ | |
| 6 | Muž | 25–30 let | SŠ | 11 měsíců |
| | Žena | 25–30 let | SŠ | |
| 7 | Muž | 35–40 let | střední odborné učiliště (dále SOU) | 15 měsíců |
| | Žena | 40–45 let | SOU | |
| 8 | Žena | 25–30 let | VŠ | 10 měsíců |
| | Muž | 25–30 let | VŠ | |

Pár č. 5 (R9 a R10)

První pár z kratších PV a celkově pátý pár tvoří Ondřej a Klára. Oba jsou ve věkovém rozmezí 25 až 30 let a oba pracují na plný úvazek. Nejsou v manželském svazku, nemají děti a bydlí společně. Ondřej má dva sourozence a Klára jednoho. Ondřej dosahuje skóru partnerské spokojenost 43 a Klára skóru 45.

Pár č. 6 (R11 a R12)

Šestý pár tvoří Lukáš a Anna. Oba jsou ve věkovém rozmezí 25 až 30 let a oba pracují na plný úvazek. Nejsou v manželském svazku, nemají děti a bydlí společně. Oba mají jednoho sourozence. Anna dosahuje skóru partnerské spokojenosti 40 a Lukáš dosahuje skóru 43.

Pár č. 7 (R13 a R14)

Sedmý pár tvoří Martin a Jana. Jana je ve věkovém rozmezí 40 až 45 let a Martin ve věkovém rozmezí 35 až 40 let. Martin je v současnosti nezaměstnaný a Jana má invalidní důchod a pracuje na částečný úvazek. Nejsou v manželském svazku, nemají děti a bydlí společně. Jana má čtyři sourozence a Martin má tři sourozence. Jana dosahuje skóru partnerské spokojenosti 35 a Martin skór 28.

Pár č. 8 (R15 a R16)

Poslední pár tvoří Vlasta a Pavel. Oba jsou ve věkovém rozmezí 25 až 30 let a oba pracují na plný úvazek. Nejsou v manželském svazku, nemají děti a bydlí společně. Ani jeden nemá sourozence. Vlasta dosahuje skóru partnerské spokojenost 42 a Pavel skóru 43.

5.2 Metody sběru dat

Než byli účastníci výzkumu pozváni do výzkumné laboratoře, byl jim zaslán online dotazník s názvem „Partnerská dramata“. Součástí byl sociodemografický dotazník, který zjišťoval pohlaví, národnost, věk, vzdělání, rodinný/partnerský vztah a délku PV respondentů. Dále byla účastníkům zaslána standardizovaná sada dotazníků – ECR-R 16, DAS a RPCS. Tyto dotazníky partnerská dvojice přinesla vyplněné v den, kdy probíhala druhá, prezenční část výzkumu.

5.2.1 Dotazník DAS

Druhý administrovaný dotazník ze sady, dotazník Dyadic Adjustment Scale (dále DAS – Test dyadického přizpůsobení, 1976), je pro výzkum autorky nejvíce relevantní. Překlad testu byl vytvořen a validován Stanislavem Kratochvílem (2006). DAS byl vytvořen pro zhodnocení kvality PV a spokojenosti v PV. Test obsahuje 32 položek, které jsou rozděleny do 4 subškál – partnerská shoda, partnerská spokojenost, partnerská soudržnost a emoční exprese. U každé otázky respondenti hodnotí svůj souhlas s výrokem na pětibodové škále a mohou následně dosáhnout skóru od 0 do 151 bodů, přičemž vyšší skór znamená predikovanou vyšší kvalitu PV.

Pro účely výzkumu diplomové práce autorka prezentovala výsledky, které vyšly participantům v subškále partnerská spokojenost. Tato subškála zahrnuje 10 otázek, které se týkají například konfliktů v PV, hodnocení štěstí v PV a vnímané perspektivy PV. Maximální skór této subškály je 50, přičemž vyšší skór implikuje stabilnější a více spokojený PV a skór 35 a méně naznačuje, že je PV v ohrožení.

Data použitá ve výzkumu autorky byla sbírána pomocí **polostrukturovaného rozhovoru**. Jedná se o nejčastější metodu sběru dat v kvalitativním výzkumu. Kvale (1996) popisuje polostrukturovaný rozhovor jako metodu, která si dává za cíl získat výpověď o subjektivní a jedinečné zkušenosti dotazovaného. Před realizací rozhovorů s účastníky výzkumu je důležité připravit okruh otázek, na které budou účastníci odpovídat. Pořadí těchto

otázek lze podle situace zaměřovat, nebo upravovat jejich zadání tak, aby jim respondent porozuměl a výzkumník získal co nejvíce relevantních informací (Švaříček & Šed'ová, 2007).

Rozhovor s účastníky byl rozdělen do šesti tematických okruhů:

- 1) Délka a vývoj PV
- 2) Charakteristika PV – společné trávení času, společné bydlení, hospodaření apod.
- 3) Popis/hodnocení partnera
- 4) Popis/hodnocení PV
- 5) Spokojenost v PV
- 6) Konflikty v PV.

Příklady výzkumníkem kladených otázek jsou:

„Jak spolu s partnerem žijete, máte nějaké společné závazky?“

„Jaký je tvůj partner? Jak ho vnímáš, jak bys ho popsala?“

„Jaký je váš vztah, jak to vnímáš ty?“

5.3 Procedura

Původní výzkum, ze kterého autorka vychází ve své diplomové práci, byl veden pod záštitou Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Samotný výzkum byl realizován v Laboratoři evoluční sexuologie a psychopatologie v Národním ústavu duševního zdraví. Design tohoto výzkumu byl smíšený – kombinoval jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkumné strategie.

Nábor participantů výzkumu probíhal online, skrze inzerát umístěný na sociálních sítích v letech 2016 až 2019. První pár se výzkumu účastnil v dubnu roku 2017 a poslední pár se účastnil v říjnu roku 2020. Odměna za účast ve výzkumu byla 1 000 Kč pro každý pár.

Proces sběru dat se odehrával ve dvou částech. První část probíhala online. Participantů obdrželi sociodemografický dotazník, který obsahoval informovaný souhlas a otázky, kterými se sbíraly demografické informace o partnerech. Dále participantů vyplnili sadu dotazníků ohledně stylu citové vazby, nastavení v PV a řešení konfliktů. Druhá část výzkumu probíhala v laboratorním prostředí za přítomnosti několika výzkumníků a jejich asistentů v Národním ústavu duševního zdraví v Klecanech.

Před příchodem do laboratoře byli participanti seznámeni se všemi aspekty výzkumu – s harmonogramem, s výzkumnými technikami a se způsobem uchovávání a zpracování dat. Zároveň podepsali druhý informovaný souhlas, který umožnil, že některé části výzkumu byly pro následnou analýzu nahrávány. Samotný výzkum v laboratoři zahrnoval testování sociální kognice, rozhovor o PV a dva interaktivní úkoly.

Během rozhovoru o PV se výzkumník dotazoval participantů na mnoho oblastí. První část rozhovoru se soustředila převážně na faktické informace. Výzkumník se dotazoval na společné bydlení (kde a jak dlouho spolu partneři bydlí), dále kdo v PV vydělává peníze (na tuto otázku partneři nemuseli odpovídat, pokud nechtěli) a jaké mají se svým partnerem závazky (manželství, děti, zvířata, zaměstnání, dluhy).

V druhé části rozhovoru se otázky výzkumníka soustředily na samotný PV. Participanti byli dotazováni na konkrétní způsob seznámení s partnerem a na to, jak se PV po seznámení vyvíjel. Dále výzkumník požádal participanty, aby popsali svého partnera a svůj PV. Otázky směřovaly konkrétně na kvalitu PV, na spokojenost v PV a na další pozitivní aspekty PV. Poté se výzkumník dotazoval na konflikty v PV. Nejprve participanti měli možnost volně odpovídat a následně se výzkumník podrobněji doptával na nejčastější KT, jak konflikty obvykle probíhají a jakým způsobem je partneři zvládají. Z této části poté vycházel první interaktivní úkol. Participanti měli sehrát s výzkumníkem partnerský konflikt, který se odehrál v minulosti s jejich partnerem. Druhým interaktivním úkolem bylo seřazování obrázků s druhy chování, díky kterým lidé udržují kvalitu svého PV. Premisou tohoto úkolu je, že způsob, jakým participant seřazuje obrázky, souvisí s jeho vlastními strategiemi udržování PV. Testování jednoho páru v laboratoři probíhalo zhruba 2 až 3 hodiny. Z důvodu časové a organizační náročnosti byly testovány nejvýše dva páry denně.

Pro účely výzkumu autorky diplomové práce byl zvolen **kvalitativní design**, který využívá ke zpracování dat metodu tematické analýzy. Hlavním důvodem volby kvalitativního designu byla skutečnost, že téma proměny hodnocení partnera a PV, jehož zkoumání je hlavním cílem výzkumného projektu, bylo zatím prozkoumáno jen velmi omezeně. Podle Miovského (2006) by měl výzkumník v případě, že narazí na nedostatek informací o tématu a chce se v dané oblasti zorientovat, volit právě kvalitativní výzkum. Podle Strausse a Corbinové (1999) se metody kvalitativního přístupu užívají jak k odhalení podstaty jevů, o kterých nemáme dostatek informací, tak k získání nových informací a zajímavých teorií o jevech, které nejsou prozkoumány důkladně. Protože se sekundární cíle výzkumu soustředí na témata spokojenosti a konfliktů v PV, o kterých existuje mnoho výzkumných studií a odborné literatury, díky

kvalitativnímu designu je možné získat na tuto problematiku nový pohled. Dalším důvodem volby kvalitativního designu je možnost věnovat se fenoménům, které jsou jedinečné, neopakovatelné a které se zakládají na subjektivní zkušenosti jednotlivců.

Výhodou kvalitativního výzkumu je, že jeho aplikací lze zvolené téma hloubkově prozkoumat a zjistit o zkoumaných jevech maximální množství informací. Možným výstupem je formulace nových hypotéz nebo teorií. Mezi nevýhody kvalitativního výzkumu patří jeho obtížná replikovatelnost. Také nelze zobecňovat hypotézy a teorie, které použitím kvalitativního výzkumu vzniknou (Švaříček & Šed'ová, 2007).

5.4 Metoda analýzy dat

Vzhledem k povaze dat a k výzkumným otázkám se autorka rozhodla využít k analýze dat metodu **tematické analýzy**. Při vyhodnocování dat prostřednictvím tematické analýzy postupovala autorka podle manuálu od Braunové a Clarkové, s názvem „*Using thematic analysis in psychology*“. Manuál byl publikován v roce 2006 v časopise *Qualitative research in psychology*. Dalším důležitým zdrojem při postupu byl článek „*Thematic analysis: striving to meet the trustworthiness criteria*“, autorky Nowellové et al. (2017). V tomto článku vychází autoři z šestifázové metody, představené v předchozím článku Braunové a Clarkové, a tuto metodu doplňují o další doporučení.

Braun a Clarke (2006) popisují metodu tematické analýzy jako metodu identifikace, analýzy a hledání vzorců v datech a jako výzkumný nástroj, díky kterému lze získat komplexní a zároveň podrobný popis dat. Na rozdíl od dalších metod není tematická analýza vázána na konkrétní teoretický rámec, tudíž je velmi flexibilní. Tím, že nevyžaduje podrobné teoretické znalosti, se zároveň jedná o přístupnou formu analýzy, vhodnou i pro ty, kteří jsou v kvalitativním výzkumu začátečníky.

Jednotlivé kroky procesu tematické analýzy jsou vzájemně propojeny a mohou probíhat současně v průběhu celého výzkumného projektu (Creswell, 2004). Přestože je tematická analýza prezentována jako lineární, šestifázová metoda, jedná se o reflexivní proces s neustálými přesuny mezi jednotlivými fázemi (Nowell et al., 2017).

5.4.1 Fáze tematické analýzy ve výzkumu

1) Seznámení se s daty

Při analýze výzkumník pracuje s daty, které shromáždil sám, anebo s daty, které mu byly poskytnuty. V obou případech je důležité seznámit se s hloubkou a rozsahem dat. To zahrnuje obvykle opakované a aktivní čtení. Jedním z důvodů omezeného rozsahu dat v kvalitativním výzkumu je také časová náročnost této fáze. Pokud výzkumník při prvním čtení napadne nějaká myšlenka či asociace, je vhodné si je poznamenat, protože se tyto myšlenky, užitečné při následné tvorbě kódů a témat, při opakovaném čtení již nemusí objevit (Braun & Clarke, 2006).

2) Generování počátečních kódů

Tato fáze začíná, jakmile se výzkumník seznámil s daty a má určitou představu, co je v datech obsaženo a co ho zaujalo. Tato fáze zahrnuje počáteční tvorbu kódů z dat. Kódování je proces reflexe a způsob interakce s daty a přemýšlení o nich (Savage, 2000). Principem kódování je zjednodušení dat a zaměření se na jejich specifické charakteristiky. Výzkumník během kódování identifikuje důležité úseky textu, které se vztahují k nějakému tématu, a připojuje k nim kód. Kódy by měly mít zcela jednoznačné hranice, aby nebyly zaměnitelné. Zároveň je však možné určité segmenty označit více kódy, je-li to dle výzkumníka relevantní. Není jednoznačné, jak rozsáhlé celky je vhodné kódovat, kód může reprezentovat slovo nebo celý odstavec. Výzkumník se také rozhoduje, na jaké úrovni bude data kódovat – sémantické či latentní. Na sémantické úrovni jsou témata analyzována více povrchově, výzkumník nehledá v datech nic nad rámec toho, co sdělil respondent. Naproti tomu latentní úroveň předpokládá zkoumání základních myšlenek a ideologií (Braun & Clarke, 2006). V této diplomové práci autorka využila kódování řádek po řádku, což je jeden z nejběžnějších postupů, a převážně sémantickou úroveň analýzy.

3) Hledání témat

Tato fáze začíná po počátečním kódování a porovnání údajů, které byly pomocí kódování získány, a po vytvoření seznamu kódů identifikovaných v celém datovém souboru. Principem této fáze je třídění všech potenciálně relevantních kódů do témat. Téma může být definováno jako abstraktní entita, která vnáší význam opakující se zkušenosti a sjednocuje povahu této zkušenosti do smysluplného celku (DeSantis & Ugarriza, 2000). Jinak řečeno téma vystihuje určitý podstatný předmět, který vyplývá z dat a vztahuje se k výzkumné otázce. Není

jasně dané, jak velká část dat musí tvořit jedno téma, záleží na úsudku výzkumníka a na způsobu, jakým je položena výzkumná otázka. Témata mohou být obecně tvořena induktivně z nezpracovaných dat, nebo deduktivně – z teorie a předchozích výzkumů (Braun & Clarke, 2006). Autorka tohoto výzkumu zvolila induktivní tvorbu dat, což umožnilo vyhodnocování dat bez stanoveného teoretického rámce.

4) Přezkoumání témat

Tato fáze začíná ve chvíli, kdy byl vytvořen soubor témat, který je třeba konkrétně upřesnit. Výzkumník v této fázi přezkoumává zakódované výňatky dat a zvažuje, zda tvoří koherentní vzorce. Rozhoduje, zda existuje dostatek evidence pro podporu vytvořeného tématu. V rámci této fáze dochází obvykle k redefinování některých témat i počátečních kódů. Po redefinování by měla být témata dostatečně specifická a zároveň dostatečně široká, aby zachytila soubory myšlenek obsažených v textových segmentech. Výzkumník by měl být schopen jasně vysvětlit, jak byla jednotlivá témata z dat odvozena (Nowell et al., 2017).

5) Definování a pojmenování témat

V této fázi výzkumník specifikuje každé téma. Téma by mělo být formulované takovým způsobem, aby bylo čtenáři okamžitě jasné, co je jeho podstatou. U každého tématu by měl výzkumník zvážit, jak zapadá do celkového příběhu o celém souboru dat, ve vztahu k výzkumným otázkám. Pokud výzkumník dokáže jasně a stručně popsat rozsah a obsah každého tématu, může přejít do další fáze, pokud ne, je nutné další upřesnění (Nowell et al., 2017). Celý proces závisí na subjektivním pohledu každého výzkumníka – volba témat, jejich popis i tvoření příběhu každého výzkumníka je jedinečné a s vysokou pravděpodobností neopakovatelné (Howitt, 2016).

6) Vypracování zprávy

Poslední fáze zahrnuje popis témat, spolu s výběrem přímých citací respondentů. Podle Kinga (2004) jsou citace nezbytnou součástí proto, aby čtenáři lépe pochopili výzkumníkovu interpretaci dat, a slouží jako ukázka převahy témat. Analytická důvěryhodnost závisí na koherenci argumentace, která se objevuje v závěrečné zprávě. Výzkumník by měl zmínit i výsledky, které jsou pro něj neočekávané nebo neodpovídají hlavní argumentaci zkoumaného jevu. Závěrečná analýza tvoří celkový příběh o tom, co jednotlivá témata o datech vypovídají. V diskusi je vhodné se vrátit k původní teoretické literatuře a určovat, v čem se naše zjištění podporují, popírají nebo doplňují (Nowell et al., 2017).

Existují sofistikované metody a nástroje pro kvalitativní typ výzkumu, například specializované placené programy NVivo nebo Atlas.ti, případně textové procesory jako je Microsoft Word. Vzhledem k finančním nákladům a osobním preferencím však autorka výzkumu pro analýzu zvolila metodu tužky a papíru.

5.5 Etika výzkumu

V rámci výzkumu byly dodrženy základní etické principy. Na začátku vyplňování online formuláře respondenti potvrdili, že jsou seznámeni s podmínkami účasti ve výzkumu a účastní se jej dobrovolně. Součástí souhlasu s účastí ve výzkumu byla informace, že údaje poskytnuté respondenty budou anonymizovány a použity jen pro vědecké účely. Při příjezdu do laboratoře byli respondenti znovu podrobně informováni o celém výzkumu – o výzkumných technikách, harmonogramu a o způsobu uchování a zpracování dat. Dále byli informováni, že některé části výzkumu budou pro účely dalšího zpracování zvukově a obrazově zaznamenávány.

Účastníci byli instruováni, že mají možnost od výzkumu v jakékoli jeho fázi odstoupit. Data, která byla sbírána ve výzkumu, byla anonymizována. V této práci nejsou uvedena jména respondentů, všem respondentům byl přidělen kód, se kterým autorka při zpracování a prezentaci dat pracovala. Přepisy rozhovoru není možné zpětně spárovat s konkrétní osobou a přepsané rozhovory jsou uloženy na externím zaheslovaném disku.

Za účelem případného poskytnutí psychické podpory byli účastníci obeznámeni s možností rozhovoru se zaškoleným psychoterapeutem po skončení výzkumu. Výzkum byl schválen Národním ústavem duševního zdraví v Klecanech.

6 Výsledky

V této části autorka představuje výsledky tematické analýzy rozhovorů s respondenty. V rámci tematické analýzy autorka systematicky zpracovala subjektivní výpověď respondentů o jejich partnerovi a o PV. Výsledky jsou prezentovány podle stanovených skupin, jako první je prezentována analýza delších PV a poté analýza kratších PV. V rámci skupin jsou data organizována podle výzkumných otázek, ve kterých autorka identifikovala jednotlivá témata a kategorie.

Výzkumná otázka zaměřující se na subjektivní spokojenost respondentů nebyla po prvotní analýze dat u obou skupin zařazena, protože se ukázalo, že je úzce propojena s výzkumnou otázkou, která se zaměřuje na hodnocení PV. Výpovědi respondentů neposkytovaly dostatečný podklad pro vyhodnocení této výzkumné otázky.

6.1 Témata v oblasti hodnocení partnerských vztahů – delší partnerské vztahy

6.1.1 Společně trávený volný čas

Tabulka 3

Struktura tématu společně trávený volný čas

| Téma | Kategorie | Příklady kódů |
|----------------------------|------------------------------|----------------------------------|
| Společně trávený volný čas | Způsoby trávení volného času | Pasivní trávení volného času |
| | | Sport |
| | | Kultura |
| | Překážky | Návštěvy příbuzných |
| | | Omezené množství společného času |
| | | Únava |
| | Pracovní vytížení | |
| | Absence společných zájmů | |

Prvním identifikovaným tématem je společně trávený volný čas. První kategorií, kterou respondenti zmiňovali, jsou konkrétní **způsoby trávení volného času**.

Respondent (dále R) 1 popisuje změnu způsobu trávení času s partnerem po narození dítěte:

„Co máme M., tak se to samozřejmě změnilo, ale tak návštěva rodičů, společný dovolený. Chodili jsme do kina, to už teďka neděláme, takže teď jsme spíš takový ty gaučový brambory, co spolu koukaj na televizi. Nebo jdeme na procházku, zajdeme si s kočárkem na oběd, plánujeme společně praktický věci. Jsem s tím spokojená, protože rozumnej člověk pochopí, že když má dítě, kvalita musí jít stranou na úkor něčeho důležitějšího.“

R3 zmiňuje způsoby trávení času s partnerkou a s dětmi:

„Vymyslíme většinou nějaký výlet společně, nebo chalupu. Snažíme se trávit ten čas plus mínus aktivně. Ten společnej čas, to bych nijak neměnil, to jsme spokojený.“

R4 sdílí nedávnou zkušenost trávení volného času s partnerem:

„Občas zůstaneme s manželem sami doma, a to je takový ideální, to jdeme třeba do kina, na výstavu. Naposledy, co jsme byli sami, tak jsme šli do kina na dva filmy a pak jsme zkejsli v Lucerně ještě na vínečko, protože jsme to museli probrat všechno.“

A dále pokračuje popisem, jak obvykle tráví volný čas:

„Jako my máme ještě tu chalupu, takže občas jedeme tam, občas na kolo, jdeme se projít. To jako každej tam podle mě něco najde, žejo.“

R5 popisuje, jakým způsobem tráví čas a partnerem a zároveň srovnává množství tráveného času s průměrným párem:

„Jezdíme k rodinám a tam se scházíme s dalšíma příbuznými, s kamarádama a tak. Myslím, že spolu obecně trávíme hodně času, což jako nemyslím negativně, ale jako objektivně si myslím, že spolu trávíme mnohem víc času než ostatní páry.“

R7 popisuje, jakým způsobem se s partnerem rozhodují o trávení volného času:

„O víkendu si buďto spolu něco naplánujeme, že každý přijde s návrhem, poví si, co chce dělat, a snažíme se najít kompromis. A taky hodně trávíme víkendy u přítelovy mámy na vesnici, má pro nás vždycky hodně práce.“

Druhou kategorií jsou **překážky**, kvůli kterým respondenti netráví kvalitativně nebo kvantitativně společný čas tak, jak by si představovali.

R6 říká, že poslední dobou tráví čas s partnerkou spíš pasivně, kvůli tomu, že jsou oba často unavení:

„Většinou jsme doma, buď teda někam jdeme, ale teď poslední dobou jsme spíš doma, povídáme si, koukáme na televizi. Ale víceméně jakoby furt jsme spolu.“

„Spokojený jsem jak kdy, někdy bych třeba dělal něco jinýho, než zrovna děláme, ale to je pak taky na člověku žejo, někdy jsem unavenej a nechce se mi nic, potom zase třeba vidím, že je ona úplně vyfluslá, tak spíš se tomu přizpůsobíme.“

R7 popisuje způsob, jakým s partnerem plánují volný čas, a zmiňuje, že je omezuje pracovní vytížení:

„Nemůžu říct, že bychom společně trávili tolik času, závisí to na situaci, jsme hodně pracovně vytížení, někdy se sejdeme až večer v posteli.“

R8 popisuje rozdíl ve svojí aktivitě a v aktivitě partnerky a z něj pramenící nespokojenost se společně tráveným volným časem:

„Myslím si, že to trávení společnýho času by se mohlo zlepšit, protože mi přijde, že já jsem jakože docela aktivní a přítelkyně je taková málo aktivní. Ted' dvakrát víc toho času trávím svýma záležitostmi než s ní.“

„Chtěl bych, abychom si našli nějaký společný zájmy, kde bychom mohli času trávit víc společně.“

Výsledky ukazují, že větší část respondentů je se společným trávením volného času spokojená, mezi respondenty jsou rozdíly v tom, jak aktivně tráví volný čas, přičemž je důležité, zda panuje mezi partnery shoda v tom, jakým způsobem spolu budou trávit čas a jestli vnímají zapojení obou do společně tráveného času. Respondenti R7 a R8, kteří jsou se společným trávením času méně spokojeni, popisují omezené časové možnosti kvůli pracovní vytíženosti a zároveň absenci společných zájmů, kterými by mohli společný čas naplňovat.

6.1.2 Komunikace

Druhé identifikované téma je komunikace v PV.

R1 mluví o tom, jakým způsobem komunikují s partnerem o tématu financí:

„No a když je nějaký větší výdaj, tak prostě jeden řekne, že by bylo dobrý něco koupit a druhý většinou, protože mně to přijde jako drobnosti, tyhle věci řešit, tak řeknu – jo, dobrý, tak to prostě koupíme a většinou ohledně toho nejsou žádný velký dohady.“

R4 popisuje, že jí vyhovuje, jakým způsobem s partnerem dokážou komunikovat, protože se díky tomu cítí klidně a nestresují ji případné neshody:

„Myslím si, že ten vztah je takovej hezkej. Že se na hodně věcech dohodnem. Když je potřeba něco vyřešit, tak to většinou vyřešíme a nehádáme se. Že je to na pohodu, což je pro mě důležitý, že můžu mít takovej vnitřní klid. A vím, že prostě nejdu domů s tím, že ježíš, musíme zase něco řešit, protože se to nějak vždycky vyřeší a v klidu, což je vždycky důležitý.“

R6 a R7 shrnují obecně to, jakým způsobem spolu v PV s partnerem komunikují:

R6: *„Tak jako dokážem se, si myslím, rozumně domluvit, skoro na všem.“*

R7: *„Vím, že si spolu sedneme a dokážeme něco společně vyřešit.“*

6.1.3 Vývoj partnerského vztahu

Třetím identifikovaným tématem je vývoj PV.

R1, R3, R7 a R8 sdílejí, jak vypadal začátek jejich PV.

R1 popisuje, že byl pro ni subjektivně začátek PV velmi rychlý:

„Když jsem říkala, že jsme spolu začali bydlet po měsíci, tak to jsem možná přehnala, ale bylo to prostě hodně rychlý. Seznámili jsme se v lednu a v průběhu jara jsem u něj začínala bydlet, trávil jsem tam noci i víkendy a v podstatě to vypadalo jako společný bydlení. Vlítli jsme do toho hodně rychle.“

R3 popisuje začátek PV a vyzdvihuje skutečnost, že po seznámení nebyla fáze přátelství, vztah začínal rovnou jako partnerský:

„Tak první rok, si myslím, že jak jsme se poznali, tak že to šlo strašně moc rychle. Jakože na to, že jsme se vlastně poznali a hned spolu v podstatě začali chodit, že tam nebylo žádný to přátelství, takže si myslím, že jsme se hodně rychle sblížili, zvykli si na sebe.“

R7 a R8 naopak zmiňují, že začátek jejich PV byl pozvolný:

R7: *„Nejprve ten vztah začínal jako kamarádství, asi dva roky.“*

R8: *„Ten vztahu začínal spíš postupně než láskou na první pohled.“*

R2 popisuje vývoj PV po narození dětí a svoje pocity ohledně změn, které nastaly:

„Ten vztah byl dřív takový tělesnější, vášnivější, ale teď z logiky věci to vyprchá. Neuvědomoval jsem si, že jsou děti takový zásah do vztahu a těžiště pozornosti se přesune jinam. Ale nelituju toho, že se to takhle zpřeházelo.“

6.1.4 Podpora

Čtvrtým tématem v hodnocení PV je podpora partnerů.

R1 popisuje oblasti, ve kterých se s partnerem potřebují, a také podporu, kterou očekává, že si budou s partnerem poskytovat v budoucnosti:

„Potřebujeme se v tý péči jeden o druhýho, ať už třeba v materiálním zabezpečení, protože prostě dva lidi se budou mít ekonomicky vždycky líp než jeden, obzvlášť v těchto ekonomických časech. Ale ta citová opora, to bude opravdu potřeba, protože přeci jenom rodiče stárnou. Obávám se, že budu potřebovat pomoc, když přijde v budoucnu nějaký zvrat.“

Dále popisuje citovou podporu, kterou vnímá od svého partnera:

„Náš vztah je bezpečnej, ať už ve smyslu attachmentu, nebo jakýmkoli způsobem se to dá vyložit, je to taková záchranná síť před všema trablema, který můžou přijít a určitě přijdou, žejo, jako bohužel.“

R2 sdílí, že se může na svou partnerku spolehnout ve chvíli, kdy prožívá těžkosti:

„Vím, že přijde opora, když se něco nedaří nebo je nějaká nejistota, tak je tam ta opora, že s tím druhým to zvládneme“

R3 popisuje, že se navzájem s partnerkou podporují v tom, že si nechávají volnost:

„Já si myslím, že naše podpora spočívá v tom, že já jí víceméně nechávám úplnou volnost, netlačím ji k ničemu. A ona mě podporuje podobným způsobem. Je to takhle, že si oba necháváme relativní volnost.“

R6 zmiňuje podporu, kterou mu poskytuje partnerka v práci, i citovou podporu, kterou poskytuje on jí:

„Ona mě hodně podporuje v tom podnikání, s tím mi hodně pomáhá, že třeba vyhledává zákazníky a pomáhá mi s tím myslím hodně, i radí občas.“

„Ona se na mě občas obrátí, když má s něčím problém, třeba ji naštvál šéf nebo tak, to je různý.“

R7 popisuje dvě konkrétní situace, ve kterých zažívala podporu svého partnera:

„On mi strašně pomohl s tím, že jak jsem cizinec, tak bylo třeba zařídit hodně administrativy. Tak s tím mi strašně pomohl, ještě ve chvíli, kdy jsem dodělávala školu. Velmi dobře se toho ujal, čeho si na něm vážím je, že to celé vzal z dlouhodobého hlediska, že když už se stěhuju, měla bych mít všechno vyřízený.“

„Taky mě strašně podpořil, když jsem byla v zahraničí, protože to nebylo lehký. Byla jsem v Africe a byl to fakt masakr. Na dálku mi hodně pomohl a budu mu ještě dlouho vděčná.“

6.1.5 Sexuální stránka partnerského vztahu

Pátým, posledním tématem hodnocení PV je sexuální stránka.

R2 zmiňuje rozdílnou chuť k sexu, než má jeho partnerka:

„No, možná bych chtěl víc sexu než manželka, tak to je občas nepříjemný, ale holt se s tím musíme vypořádat.“

R4 a R6 popisují spokojenost se sexuální stránkou PV:

R4: *„Je hezký, že ta intimní stránka vztahu, že to taky funguje. Že jako chodíme do práce, máme ty děti, a zároveň si najdeme čas i v tom partnerském slova smyslu, jako milenci. Díky tomu mám občas pocit, že jsem ženská.“*

R6: *„Tak i sexuální život máme dobřej.“*

R7 sdílí, že v určitých konfliktních obdobích se mění i intimní stránka PV:

„Jednou za dva měsíce se to tak nějak vyvrbí a vzdálíme se, i po intimní stránce.“

6.2 Témata v oblasti hodnocení partnera – delší partnerské vztahy

6.2.1 První dojem

Prvním identifikovaným tématem je první dojem.

R1 popisuje negativní první dojem a nejistotu ohledně zájmu partnera při seznámení:

„Ze začátku se mi zdál buď odtažitý, nebo možná i arogantní, ale asi jsem v tom přestřelila. Fyzicky se mi líbil na první, ale on právě jak je rezervovanej, v prvním kontaktu, tak to maskuje

jakoby odtážitostí, arogancí, možná arogance není to správný slovo, rezervovanost bude nejlepší slovo. Tak jsem si o něm říkala, jestli o mě vůbec má zájem.“

R6 sdílí, jakým způsobem navázali první kontakt s partnerkou a pozitivní první dojem:

„Já jsem měl volno v práci, ona dělala přes noc brigádu a já jsem byl v podnapilým stavu a začal jsem si s ní povídat a povídal jsem si s ní až do rána. Líbila se mi hodně fyzicky a líbilo se mi, jak si s ní můžu prostě povídat.“

R7 a R8 popisují, čím je partner zaujal:

R7: *„Fyzicky vypadal hodně dobře, v podstatě vypadá stejně do teď. A jinak mi připadalo, že se hodně snaží, zajímal se o mě a nebylo to celý jen o něm a o tom, jaký úspěchy dosáhl a tak.“*

R8: *„Zaujala mě svou krásou, pracovitostí, inteligencí a tím, že jsme si měli co říct, měli jsme i nějaké společné názory a tak.“*

6.2.2 Charakterové vlastnosti partnera

Druhým identifikovaným tématem jsou charakterové vlastnosti partnera.

Tabulka 4

Struktura tématu charakterové vlastnosti partnera

| Téma | Kategorie | Příklady kódů |
|----------------------------------|--------------------|---------------------|
| Charakterové vlastnosti partnera | Podobné vlastnosti | Introverze |
| | | Romantické založení |
| | Odlišné vlastnosti | Praktičnost |
| | | Optimismus |
| Ostatní vlastnosti | Spolehlivost | |
| | Pracovitost | |

První kategorií tématu charakterové vlastnosti partnera jsou podobné vlastnosti.

R1 popisuje různé charakterové vlastnosti svého partnera a zdůrazňuje u některých svou podobnost s partnerem, konkrétně u **introverze, nepořádnosti a romantického založení**:

„Byť to tak nevypadá, tak jsme oba introverti. Každý potřebujeme svůj prostor, tak nám to vyhovuje. Každý si dělá něco svého a jsme vedle sebe.“

„Oba jsme dost bordeláři, takže domácnost je teď v hrozném stavu.“

„My jsme oba takový, že jsme romantici v duši, ale nedáváme to najevo.“

R5 také zmiňuje podobnost s partnerem, a to u **touhy být středem pozornosti** a stejného **smyslu pro humor**:

„On je srandovní. Taký je docela pozornej, starostlivej a řekla bych, že je poměrně i docela rád středem pozornosti, což si myslím, že máme často docela společný. Myslím, že jsme si docela dost charakterově podobný.“

„Taky myslím, že máme stejnej smysl pro humor, takže se docela dost smějeme.“

Druhou kategorií jsou **odlišné vlastnosti**. Mezi zmiňované vlastnosti patří například praktičnost nebo optimismus.

R3: „Je vtipná a taky hodně praktická. Což se mi taky líbí, protože já nejsem praktik, takže to je prima. S dětma to umí taky výborně, jako dokáže je víc usměrnit než já.“

R4: „Je to optimista. Velkej, což se občas někdy hodí, protože mě tím hrozně usměrňuje, že já zase hodně vidím věci černě. Takže tím mě dostává na nějakou hladinu normálu. Taky je hodnej, společenskej, přátelskej.“

R7: „On se snaží věci obrátit v pozitivní, protože on celkově je pozitivní. Za vším negativním se snaží najít, k čemu by to bylo dobrý. To já jsem v našem vztahu ta negativnější.“

R8: „Přijde mi, že já jsem takovej docela aktivní a ona je taková málo aktivní.“

Třetí kategorií jsou **ostatní vlastnosti** partnerů, u kterých respondenti nezmiňují podobnost nebo odlišnost. Mezi zmiňované vlastnosti patří například spolehlivost, citlivost nebo tvrdohlavost.

R1: „Je spolehlivej, vyrovnaněj duševně, všechno řeší s klidem, logicky, není to horká hlava.“

„Byť to nedává najevo, tak je hodně citlivej, vidím to teď v interakci s naším dítětem, je to úplně dojemný, jak se k ní chová, je to prostě v jádru dobrej člověk.“

R2: „Doma je možná trošku bordelář.“

R7: „On je takový svědomitý, že když se vyskytne nějaký problém, tak ho musí vyřešit. Že nic neodloží. A jinak je taky vtipný, umí říct pravdu do očí.“

R8: „Je pracovitá, hodná, milá a samozřejmě krásná, byť o tom pochybuje dost často. A v některých věcech je taky tvrdohlavá.“

6.2.3 Intelektové schopnosti partnera

Třetím identifikovaným tématem jsou intelektové schopnosti partnera.

R1 popisuje partnerův zájem: „manžel by měl dělat spíš jako politika, protože on je hodně v tomhle směru hozený a jde mu to.“

R2 popisuje na prvním místě partnerku tak, že „je chytrá“.

R3 zmiňuje, že „manželka má takový přehled, což je důležitý. Je taková pohotová.“

R7 říká: „myslím, že je moudrý v některých oblastech, kde se já neorientuju. Je chytrý určitě v oblasti, ve které pracuje.“

6.3 Témata v oblasti popisovaných konfliktů – delší partnerské vztahy

6.3.1 Rozdíly mezi partnery

Prvním tématem jsou rozdíly mezi partnery, které vedou ke konfliktům.

R1 popisuje odlišný pohled, který mají na rozhodování ohledně financí a který vede k opakování konfliktu.

„Co se M. narodila, zjistili jsme, že máme malej byt, tak se to téma stěhování nějak přelevná a vrací a pak to zase utichne. Problém je, že my ten cíl máme podobnej, ale každej na to jde jinak. On je ochotnej jít do většího nebo menšího rizika za určitých podmínek. To rozhodnutí by mělo být na mně, ale já jsem spíš opatrnější, na ty peníze. Takže já jsem spíš brzda a on mi to jako připomíná, i třeba před ostatníma.“

R4 popisuje nedochvilnost partnera, která vede ke konfliktům:

„On furt chodí pozdě, takže to je jako náročný. To se mi jako nepodařilo změnit ani o píd' a já pak chodím včas a někdy je to fakt potřeba přijít včas.“

6.3.2 Styly řešení konfliktů

Druhým tématem jsou styly řešení konfliktů.

R1 popisuje, že nemají s partnerem potřebu se dohadovat, protože u nich konflikty probíhají velmi rychle a dokážou během nich spolupracovat a navzájem se respektovat:

„Vidím u nás takový pattern, kdy prostě jeden řekne – tohle prostě nedělej a druhý to jako akceptuje.“

„My jsme asi oba splachovací, že si řekneme – dobrý, proběhlo to, příště to bude jinak, je to blbost, malichernost, pryč s tím.“

R2 a R6 popisují, že často při neshodách volí jako řešení kompromis:

R2: *„Máme třeba občas odlišný představy o tom, jak trávit volný čas. Často z toho vyplyne nějaký kompromis, takže tak.“*

R6: *„Pokud se nejedná o kapelu, kdy ten čas nemůžu měnit, tak se většinou najde nějaký kompromis, si myslím.“*

6.3.3 Nedostatečná komunikace

Třetím tématem je komunikace, respektive nedostatečná nebo nesprávná komunikace, která vede ke konfliktům.

R1 popisuje jako zdroj konfliktů oblast domácích prací, ve které nemají jasně stanovené role:

„Někdy třeba jeden má pocit, že jak nemáme jasně definovaný ty domácí práce, že by ten druhý měl něco udělat, tak to může bejt taková naše třetí plocha.“

R5 popisuje špatnou zkušenost s komunikací po telefonu, která vedle k hádkám:

„Většinou, když jsme se hádali, tak po telefonu, tam prostě člověk toho druhýho nevidí a neví, jak se tváří a tak, takže si spoustu věcí vyloží jinak.“

R5 popisuje konflikt ohledně komunikace o trávení volného času:

„Vzhledem k tomu, že trávíme hodně času dohromady, tak občas je problém s tím, že třeba já mám nějaký plány, ale on už naplánoval něco jinýho, do čeho mě zahrnuje, a já jsem s tím nepočítala.“

R6 také popisuje opakující se konflikt, který pramení ze situace, kdy si s partnerkou zapomenou sdělit informace o svých plánech:

„Občas se neshodneme na něčem a hodně mě to štve, že si měníme navzájem plány, druhý už s něčím počítá a pak je to problém.“

A dodává konkrétní příklad:

„Šlo třeba o to, že jsem měl jít k její babičce a vykašlal jsem se na to, protože jsem dopředu počítal už s tím, že potřebuju něco udělat na autě. Věděl jsem, že je něco špatně, protože jsme si volali a zněla divně, a když jsem se zeptal, tak jsem dostal odpověď, že nic. A pak až po dlouhý době řekla, že ji to štve, že jsem nepřijel.“

R7 sdílí, že je u nich v PV někdy zdrojem konfliktu nepochopení a netrpělivost v komunikaci:

„Někdy máme jazykovou bariéru, že se o něčem bavíme, já něco řeknu a on si to vysvětlí po svém způsobu. A třeba až po patnácti minutách přijdeme na to, že on to nepochopil, jak jsem to myslela.“

6.4 Témata v oblasti hodnocení partnerských vztahů – kratší partnerské vztahy

6.4.1 Vliv koronavirové pandemie

Prvním identifikovaným tématem je vliv koronavirové pandemie na PV.

Tabulka 5

Struktura tématu vliv koronavirové pandemie

| Téma | Kategorie | Příklady kódů |
|----------------------------------|----------------------|--|
| Vliv koronavirové pandemie na PV | Sestěhování partnerů | Stěhování kvůli finanční situaci |
| | | Stěhování kvůli pandemickým opatřením |
| | Společně trávený čas | Větší množství společně tráveného času |
| | | Způsoby trávení času v karanténě |

První kategorií je vliv koronavirové pandemie na **sestěhování partnerů**.

R11 a R15 sdílí, že koronavirová pandemie urychlila sestěhování s partnerem:

R11: „Těsně před karanténou jsem tušil, že přijdou nějaký opatření, tak jsem jí nabídl, protože měla problém táhnout sama tu domácnost a já bych měl taky problém, tak jestli to nedáme dohromady, že to pro nás v týhle době bude schůdnější.“

R15: „Bydlíme spolu někdy od března a vlastně je to poznamenaný tou koronakrizí, že bysme spolu možná ještě nebydleli. Ale snášíme se velmi dobře.“

R15: „Když to vypadalo, že se začnou uzavírat školy a další věci, tak jsme mu nabídla, jestli nechce bejt u mě, když budu doma. A že to má do práce v pohodě a tak. No a pak už u mě nějak zůstal a v zásadě jsem ráda, že to tak dopadlo.“

R16 popisuje, že se s partnerkou nemuseli sestěhovat, ale bylo to pro ně kvůli pandemickým opatřením komfortnější:

„A jak přišla ta karanténa, tak jsme se vlastně museli dohodnout, u koho budeme bydlet. Respektive mohli jsme pořád jezdit sem a tam, akorát to bylo dost nekomfortní.“

R13 popisuje, že kvůli koronavirové pandemii ztratil práci a musel se s partnerkou sestěhovat z finančních důvodů:

„Nastěhoval jsem se k ní, protože jsem neměl kde bydlet spíš. Ten koronavirus pokazil všechno, protože já jsem kuchař a pracoval jsem normálně a teď není kde dělat a pro koho dělat. Takže jsem se nastěhoval z nouze.“

Druhou kategorií je vliv koronavirové pandemie na **společně trávený čas**.

R10 hodnotí to, že koronavirová pandemie ovlivnila množství a způsob společně tráveného času:

„My spolu trávíme času dost a docela mi to vyhovuje. Kvůli koruně jsme byli spolu prakticky nonstop, tak teď se do toho snažím začleňovat i prostor pro sebe. My jsme byli oba doma, od března, co se zavřely školy, a učili jsme oba z domova. To bylo trochu náročný, že se nikam nemohlo a nic se nedělalo.“

R11 hovoří o snaze trávit čas s partnerkou během pandemie aktivně:

„I během tý karantény jsme se snažili něco aktivně dělat. Zkoušeli jsme akrojógu, společnou salsu a tak. Cvičili jsme tak nějak společně. A taky jsme milovníci v koukání na filmy, takže jsme koukali na Netflix a seriály a tak.“

R15 popisuje množství trávení času s partnerem:

„Když to řeknu, tak spolu musíme trávit hodně času. Na jaře jsme nikam nechodili a trávili jsme spolu opravdu 24/7 každé měsíc.“

R16 popisuje, jakým způsobem trávili s partnerkou čas v době pandemických opatření:

„Většinu toho roku jsme byli nějak doma a máme společnej vkus na seriály a taky mám playstation, tak jsem koupil nějaký hry a ona je docela taková, že i hrajeme spolu. A když člověk nemohl ven, tak to bylo jako asi nejlepší, co jsme mohli dělat.“

6.4.2 Bývalí partneři

Druhým identifikovaným tématem jsou bývalí partneři.

Tabulka 6

Struktura tématu bývalí partneři

| Téma | Kategorie | Příklady kódů |
|-----------------|-------------------------------------|--|
| Bývalí partneři | Srovnávání minulých a současných PV | Paličatost partnerky oproti bývalým partnerkám Lepší schopnost nalézt kompromis |
| | Vliv minulých PV na současný PV | Vliv minulého PV na začátky současného PV |
| | | Vliv minulého PV na finanční uspořádání Vliv minulého PV na dělení domácích prací |

První kategorií je **srovnávání minulých PV a současných PV**.

R9 a R13 popisují konkrétní vlastnost své partnerky a souběžně ji srovnávají s bývalými partnerkami:

R9: *„Někdy může bejt dost paličatá, nebo jak bych to nazval. Ale ne zase moc, už jsem měl vztahy, kdy to bylo mnohem horší.“*

R13: *„Prostě má svý mouchy, ale ta předtím, ta byla taková složitá. Měla poruchu osobnosti, osm let jsem to zvládal, ale to se nedalo prostě.“*

R13: *„Jsem spokojenej, že mě občas poslechne, protože předchozí přítelkyně byla hrozně dominantní a tam prostě nefungovalo vůbec nic. Ten kompromis teď funguje, v předchozím vztahu nefungoval.“*

Druhou kategorií je **vliv minulých PV na současný PV**.

R9 a R12 popisují, jak předchozí PV ovlivnily začátek jejich současného PV.

R9 popisuje, že v době seznámení se současnou partnerkou byl ještě v předchozím PV:

„Když jsme se seznámili na čundru, tak jsem měl ještě bývalý vztah. Pak jsme se začali stýkat v Praze a říkal jsem si, že uvidíme, co z toho bude. Ověřil jsem si, co chci a pak jsem se vlastně rozešel s bývalou. Takhle to začalo takovým netradičním způsobem. Možná tradičním, těžko říct.“

R12 sdílí, že si její partner musel na začátku jejich PV vyřešit svůj předchozí PV:

„My jsme tak jakoby hledali cestu k sobě. Přece jen partner měl předtím dlouhodobý vztah, takže tam bylo dost, řekla bych, nevyřešených vnitřních záležitostí. Takže jsme se ze začátku vídali, ale měli každý svůj byt, svoje aktivity ale nebylo to takový, že bysme si řekli, že jsme spolu.“

R11 popisuje, že finanční uspořádání se současnou partnerkou ovlivnila zkušenost obou z minulých PV:

„Předtím jsem měl vztah, kdy jsem měl společný účet. Byli jsme spolu v Kanadě, kde nám ho nabídli, tak jsme to tak řešili s bývalou přítelkyní. A já jsem Adrianě řekl: „Hele, tohle mi vyhovovalo nejlíp“. A ona měla negativní zkušenost, kdy dotovala předchozí vztah, tak jsem jí řekl, že si myslím, že tohle funguje nejlíp, a ona prakticky hned souhlasila.“

R16 popisuje, jak jeho přispívání do domácích prací ovlivňuje zkušenost z minulého PV:

„Většinu toho úklidu dělá přítelkyně. Pořád se cítím tak, že je to její byt, tak jsem nervózní, že bych jí tam uklízel. Když jsem bydlel u sebe a měl předchozí přítelkyni, tak jsem zase měl pocit, že jí nechci dávat ty uklízení věci, takže jsem to taky prostě všechno dělal sám.“

6.4.3 Způsoby trávení společného volného času

Třetím identifikovaným tématem jsou způsoby trávení společného volného času.

R9, R12, R15 a R16 popisují spektrum aktivit, kterými aktivně i pasivně tráví čas, mezi aktivitami se objevují například různé sporty, kultura, návštěvy příbuzných nebo čas s přáteli:

R9: *„Sportujeme občas, chodíme spolu lézt a plavat, chodíme někam za kulturou, cestujeme, navštěvujeme rodiče. Klasika. Když zahrnu i pasivní trávení času, tak si třeba oba čteme, nebo hraju hry a ona si čte.“*

R12: *„Snažíme se něco dělat spolu o víkend. Občas nějaký sporty, aktivity, nebo vaříme, úklid, vyrazíme někam s přáteli. Snažíme se najít širokou škálu těch aktivit, od válení na gauči po nějakou formu společného podnikání a generování peněz.“*

R15: „*V průběhu roku chodíme do tanečních, což je takový příjemný koníček pro oba. A po večerech buď hrajeme nějak hry, nebo koukáme na seriály a tak. Jsem s tím spokojená, úplně mi to vyhovuje.*“

R16: „*Začali jsme chodit tancovat, jinak klasika, hospody, bowling, nějaký kino a tak. Bowling jsme ještě zvládali, ale teď nám nejvíc času bere stěhování, jakože přesun těch věcí.*“

R10 popisuje aktivnější trávení času, návštěvy příbuzných a zároveň vysvětluje, jakou rutinu s partnerem v tomto ohledu mají:

„*On miluje brusle, čundry, takže většinou naplánuje nějaký výlet. Taky tím, že ani jeden nejsme Pražák, tak my často jezdíme za mými rodiči a za rodinou nebo za jeho rodinou. Ale snažíme si to rozdělit tak, že třeba jednou v měsíci jedeme za jeho rodiči, jednou za mými a dva víkendy se snažíme trávit spolu aktivně.*“

R11 popisuje spíše pracovní víkendy:

„*My jsme oba workoholici, takže my teď víkendy pracujeme, že chodíme čepovat pivo na akce a tak, buď oba, nebo každé zvlášť.*“

R13 a R14 popisují absenci společných aktivit, přičemž u R14 je znatelnější nespokojenost s tím, jak momentálně tráví volný čas:

R13: „*Ona dělá uklízečku, takže je pak ráda doma, ráda odpočívá, většinou u televize no.*“

R14: „*Nejsem moc spokojená, jak trávíme ten čas, vím, že bych se měla víc snažit, abychom ten čas trávili aktivně, ale jakoby, jak to říct, někdy mi nepříjde, že je snahy ani z druhé strany, no.*“

6.4.4 Komunikace

Čtvrtým tématem je komunikace.

Tabulka 7

Struktura tématu komunikace

| Téma | Kategorie | Kódy |
|------------|-----------------------------------|---|
| | Komunikace ohledně domácích prací | Potřeba předefinovat dělení domácích prací Potřeba většího zapojení partnera do chodu domácnosti |
| Komunikace | Komunikace ohledně hranic | Předcházení sporům díky komunikaci |
| | Všeobecný způsob komunikace | Získávání nadhledu díky partnerovi Schopnost porozumění |

První kategorií je **komunikace ohledně domácích prací**.

R9 sdílí, že v oblasti domácích prací si museli s partnerkou vykomunikovat uspořádání tak, aby jim oběma vyhovovalo:

„My jsme jako pořád ty domácí práce řešili. Nemyslím si, že z toho plynou nějaký velký spory, ale měli jsme párkrát, že už to byly třecí plochy. S tím, že jsme to vždycky řešili v pohodě. Jako šlo to domluvou, že jsme se oba malinko přizpůsobili a je to v pohodě.“

R10 a R12 popisují, že občas musí důrazně sdělit, pokud si přejí partnerovu pomoc s domácími pracemi:

R10: *„Občas mám pocit, že je toho na mě dost, tak musím jakože důrazně říct, že je toho na mě dost a on že dělá málo.“*

R12: *„Jako někdy když je člověk v presu, tak řekne: „Pomož mi doma víc“ nebo „Potřebuju od tebe víc“, někdy je to podaný takhle, jakože konfliktně. Ale ne že bysme se hádali nebo si měli potřebu něco vyčítat, to nemám ten pocit.“*

Druhou kategorií je **komunikace ohledně hranic**.

R9 popisuje pohled na důležitost komunikace o hranicích a tématech, která by mohla být v budoucnu problémová:

„Někdy mám nějaký signál, že by něco mohlo být do budoucna špatně, že by se mohl objevit nějaký vzorec chování, kterej jsem si třeba už zažil dřív, a snažím se tomu vlastně předejít. Že to jasně sdělím, jak to vidím a jako diskutujeme o tom třeba chvilku a vlastně díky tomu si myslím, že diskuse na – řekneme problémový témata, jsou spíš, aby se něco nestalo, než že bychom něco akutně museli řešit. Přijde mi důležitý, abychom to od začátku nezadefinovali špatně, a snažím se z toho udělat takovej návyk.“

Třetí kategorií je **všeobecný způsob komunikace** mezi partnery.

R10 sdílí, že díky komunikaci s partnerem získává nadhled:

„Myslím, že díky popovídání získáme i nadhled, že spolu probíráme, co se ten den stalo, když byl třeba nějaký konflikt v práci, tak se snažíme přijít na to, jestli to bylo správně. Jestli jsme to třeba nepřehnali, jestli by se to nedalo vyřešit jinak.“

R11 popisuje, že se dokážou bavit tak, aby se s partnerkou navzájem pochopili:

„Hodnotím pozitivně určitě to, že spolu dokážem komunikovat. Dokážem se o těch věcech bavit tak, že dokážem pochopit i toho druhýho.“

„Jak říkám, ta komunikace funguje, že se nemusím bát cokoli říct před ní, nemusím si dávat pozor na pus, říct, jak ty věci jsou.“

R13 sdílí, že mu vyhovuje, když ho partnerka „poslechne“:

„Já jsem spokojenej s tím, že mě někdy poslechne. Když na ni mluvím jako na dítě. Že se s ní domluví na něčem, ten kompromis tam funguje.“

6.4.5 Zamilovanost a city

Posledním, pátým tématem je zamilovanost a city.

R10 a R12 popisují, že zamilovanost u nich přicházela postupně:

R10: *„Já bych řekla, že se ta zamilovanost u nás pěstuje. Že je to jako takový intenzivnější, že to víc přerostlo časem. Že to nebylo takový, že bych úplně padla na kolena, ale od začátku to bylo takový souznění.“*

R12: *„Období zamilovanosti u nás začalo asi po roce. My jsme jeli společně na tu dovolenou a pak jsme si řekli, že jo, jdeme fakt do toho.“*

„Ten vztah je zamilovanej. Že ten čas s ním je pro mě odlehčením, vím, že přijdu domů a tam je ta pohoda. Že se pobavíme, zasmějeme a užíváme si to společně.“

R14 popisuje, že nemá pocit, že jsou s partnerem zamilovaní způsobem, který zahrnuje projevy láskyplnosti, ale přesto vědí, že se na sebe můžou spolehnout:

„Nejsme zamilovaný takovým tím tradičním způsobem, že bysme se vodili za ručičku nebo pusinkovali, ale vím, že je to první člověk, za kterým můžu jít.“

6.5 Témata v oblasti hodnocení partnera – kratší partnerské vztahy

6.5.1 Charakterové vlastnosti partnera

Prvním identifikovaným tématem jsou charakterové vlastnosti partnera.

Tabulka 8

Struktura tématu charakterové vlastnosti partnera

| Téma | Kategorie | Příklady kódů |
|----------------------------------|--------------------------------|--------------------|
| Charakterové vlastnosti partnera | Odlišné vlastnosti | Racionálnost |
| | | Introverze |
| | Pozitivně hodnocené vlastnosti | Pracovitost |
| | | Upřímnost |
| | Negativně hodnocené vlastnosti | Upovídanost |
| | | Přehnaná pečlivost |

První kategorií jsou **odlišné vlastnosti** respondentů a jejich partnerů.

R11 popisuje kompatibilitu své spontánnosti a racionality partnerky:

„Já jsem v některých věcech dost letec a ona je taková brzda, že mě dokáže přibrzdit. A na zásadě nějakých racionálních argumentů. Čehož si vážím a vážím si i jejich názorů.“

R12 popisuje, že jí vyhovuje, že je partner akčnější a dokáže být iniciativní:

„Je hodně akční. Takovej ten typ chlapa, co ví, co chce. Takže to mně jakoby vyhovuje, protože nemám problém držet krok, ale mám problém najít tu iniciativu.“

R16 hovoří o rozdílu introverze partnerky a svojí extraverze:

„Ona je taková tichá, že si vždycky děláme srandu, že já jsem takovej ten u nás, kdo vyřizuje mluvení. Je podle mě proti mně hodně silně introvertní.“

Druhou kategorií jsou **pozitivně hodnocené vlastnosti**.

R9, R10, R11, R15 a R16 popisují, v jakých ohledech hodnotí své partnery pozitivně, zmiňují kvality jako je pracovitost, inteligence, upřímnost nebo flegmaticčnost:

R9: *„Ona je fajnová, pracovitá, hezká a starostlivá. To jsou ty pozitiva hlavní.“*

R10: *„Tak líbil se mi, je chytrej hodně. Což mně imponuje, vždycky mně to imponovalo, když je kluk chytrej.“*

„Je specifickěj, trochu tím, že je upřímněj možná. Pro mě je to pak čitelný, což mám ráda. Jako, když vím, na čem jsem. A nemám ráda, když lidi choděj dlouho kolem horký kaše. To u něj vím hned. A potom to můžu nějakým způsobem řešit.“

R11: *„Je cílevědomá, perfekcionistka, srdcař.“*

R15: *„Máme takovej ideální vztah dvou naprostejch flegmatiků.“*

R16: *„A vzhledem k tomu, že ona studovala nebo stále studovala technickou školu, tak když jsem studoval repráky nebo takhle, tak ona prostě vezme plánek, nakreslí si, jak tam chce všechno rozmístit na centimetry, je hodně pořádná a šikovná.“*

R12 a R15 sdílí, že jim přijde důležitá **spolehlivost** svých partnerů:

R12: *„Já bych řekla, že je v mnoha ohledech stejnej jako já. Respektuje mě, dá mi můj prostor, ale zároveň, kdykoli ho potřebuju, je mi okamžitě za zády. Je spolehlivej, ohleduplněj v mnoha věcech. A dokáže i ocenit to, co dělám já.“*

R15: *„Je hrozně hodný, zábavný, charismatický. Ví, že by mě nikdy nenechal na holičkách. Nejvíc mi přináší spokojenost ta myšlenka, že se na něj můžu spolehnout. Že když potřebuju, tak si na mě udělá čas, nebo na moji šílenou rodinu a vůbec to neřeší.“*

Třetí kategorií jsou **negativně hodnocené vlastnosti**.

R9: *„Ty negativa, tak někdy může bejt lehce paličatá, nebo jak bych to nazval.“*

R13: *„Je taková, že si nedokáže domyslet následky svého chování, takže nás tím dostane do tíživých situací.“*

R14: „*Je občas neohleduplněj, že jako nemyslí na nás oba, ale myslí jen na sebe.*“

Respondenti R10, R11 a R16 mluví o tom, že jim některé vlastnosti svých partnerů připadají negativní kvůli jejich intenzitě, zmiňují například upovídánost, citlivost nebo pořádnost:

R10: „*Je hodně otevřený, hodně, hodně mluví. Možná bych řekla, že až příliš, že je upovídáný. Jako extrémně upovídáný.*“

„*Je přátelský, hodně přímý, má rád věci řečený narovinu. Někdy to vypadá možná až přidržle, možná neurvale až. Takže tam mu to musím třeba i vysvětlit, že to bylo moc. Protože on to bere tak, že by to tak měli všichni mít, že by měli být k sobě maximálně upřímní a nepřehrávat před sebou.*“

„*Protože občas je vážně tvrdý. A já třeba cítím, že už je to moc, takže bych byla ráda, kdyby byl víc diplomatictější.*“

R11: „*Citlín a zároveň hodně stydlivá. Jako prožívá dost věci, jako, že dost, že ji musím někdy mírnit, že jí řeknu – tohle se nás netýká nebo neprožívej tak věci, se kterými nemůžeme nic dělat.*“

R16: „*Je hodně pořádná, až na mě teda extrémně.*“

6.5.2 Vlastnosti a chování partnera související s péčí

Druhým tématem v oblasti hodnocení partnera jsou vlastnosti a chování partnera související s péčí. Respondenti se liší v tom, zda hodnotí péči, kterou jim dopřává jejich partner, nebo naopak vlastnosti jejich partnera, které v nich vzbuzují potřebu pečovat.

R9, R11 a R14 popisují, jakým způsobem o ně jejich partner pečuje:

R9: „*Fakt dobře mi je, když je o mě postaráno. Jako kvalitně. Když dostanu od ní masáž, a třeba smažák a něco navíc třeba. Když se o sebe jako takhle staráme. Je to takový, že ta pozornost není vynucená něčím, ale že to děláme, protože chceme.*“

R11: „*Ona je taková domácí hospodyňka. Ona miluje vaření, takže ráda vaří. Ona vlastně v tý karanténě vařila i pětkrát denně. Já jsem si nestěžoval, ale tak jsem teda přibral 8 kilo.*“

„*Kolikrát, když byla u mě, tak už to nevydržela, protože jsem tam měl špatně uklizeno, tak mi tam všechno naskládala podle velikosti – nože, sběračky.*“

R14: „*Já svého partnera strašně obdivuju. Protože já nikdy nevím, jestli se vzbudím se smíchem nebo pláčem a on to zvládá s klidem. Že mě podporuje a tak, snaží se, ať to unesu.*“

R13 popisuje, že mu vyhovuje potřeba jeho partnerky, aby o ni pečoval:

R13: „*Protože já prostě potřebuju někoho, kdo mě potřebuje, a ona mě potřebuje, a to se mi líbí. Že se o ni postarám vždycky.*“

R15 popisuje vzájemnou péči mezi partnery:

R15: „*My o sebe oba pečujeme, do té míry, jak můžeme.*“

6.5.3 Volné kódy

V tématu hodnocení partnera byly také volné kódy, tedy takové kódy, které se vyskytly právě jednou.

R11 hovoří při hodnocení partnerky o **společném koníčku**, ve kterém se navzájem podporují:

„*Určitě nějaký náš společný koníček, to je cestování. Že se v tom nakopáváme a posouváme ty hranice někam dál.*“

R12 popisuje **postoj** svého partnera:

„*On jako nerozumí tomu, že když je někdo nešťastný ve svém životě, s čímkoli, že s tím nic nedělá. On to nedokáže pobrat, myslí si, že musí každý prostě jít a vyřešit svou situaci.*“

6.6 Témata v oblasti popisovaných konfliktů – kratší partnerské vztahy

6.6.1 Nastavení z primární rodiny

Prvním tématem, které se objevovalo v popisovaných konfliktech, je souvislost mezi **nastavením z primární rodiny** a reakcí na situaci v PV.

R9 popisuje, že je jeho partnerka z konzervativní rodiny a nereaguje vždy optimálně na jeho humor:

„*Těch konfliktů jako moc není. Její rodiče nebo rodina je konzervativního stylu, takže i když já něco vyjádřím třeba v rámci vtipu, tak tam může být pak trochu problém. Když si dělám srandu z rodiny, tak já je myslím neshazuju, ale už jsem musel sám souhlasit, že jsem to někdy přehnal.*“

R10 popisuje, že má její partner z primární rodiny nastavené určité rozdělení domácích prací a není v tomto ohledu flexibilní:

„Ty domácí práce, je pravda, že u nich je to doma rozdělený, že jeho mamka dělá jakoby ženský práce a táta okolo baráku, a on pak nedokáže moc pochopit, že to může být i jinak. Že si chlap může vyprat, vyžehlit a tak.“

6.6.2 Absence vážných konfliktů

Druhým tématem je **absence vážných konfliktů**.

R11, R12 a R15 popisují, že v jejich PV nebyly zatím vážné konflikty, řeší spíše drobnosti:

R11: *„My jsme jako zatím neměli nějaké otevřené spor, že by to nějak bublalo. A to podle mě koresponduje s tím, že nenecháváme ty věci, aby spadly do nějakýho obrovskýho nesmyslu.“*

R12: *„Nejsou tam vyložené ty vážný konflikty, kde tam po sobě máme křičet nebo něco házet, dokážeme se názorově sejít.“*

R15: *„My těch situací, kdy se hádáme, většinou moc nemáme, spíš takový drobnosti. Třeba včera jsme stěhovali postel a nějak jsme se to všechno snažili dostat do ne úplně velkého auta. Tak jsme se nemohli shodnout na tom, jak to tam všechno narvat.“*

6.6.3 Domácí práce

Třetím tématem jsou **domácí práce**.

R9 popisuje, že jeho partnerka má pocit, že se nepodílí dostatečně na chodu domácnosti:

„Naposledy jsme řešili, že doma jako nechodím do té kuchyně, že nedělám nádobí a tak dál, že ona má pocit, že tam chodím málo a málo se podílím na té domácnosti.“

R10 sdílí, že mají s partnerem jinak nastavené načasování domácích prací:

„On má rád, když přijde z práce a dá si třeba hod'ku nebo dvě úplnej klid, zatímco já jsem taková, že přijdu a klid si dám, až když je hotovo. Takže v tom se rozcházíme a občas je z toho nějaký konflikt, že se na něj rozčilím, že já tím trávím strašně moc času a on kdyby mi pomohl, tak je to všechno rychlejší.“

6.6.4 Finance

Čtvrtým tématem jsou **finance**.

R13 a R14 popisují, že jsou v jejich PV finance problém. R13 vnímá, že hlavním problémem je, že jeho partnerka neumí šetřit, a R14 vnímá jako příčinu partnerovu nezaměstnanost:

R13: „My kouříme oba a já jí říkám, že je teďka levnější si koupit tabák, a ona si koupí cigarety. Je to strašně moc peněz, takže je to pak o penězích, to teď řešíme nejvíc.“

R14: „No peníze jsou teď jedno z témat, který prostě, se hádáme kvůli tomu. Protože já jsem už i zoufalá, že mu vyčítám, že zatím nemá práci.“

7 Diskuse

7.1 Témata v hodnocení partnerských vztahů

Při hodnocení PV páry, které byly v delších PV, tedy PV trvajících pět a více let, se objevovala témata společně tráveného volného času, komunikace, vývoje PV, podpory a sexuální stránky PV. Při hodnocení PV páry v kratších PV, tedy PV trvajících méně než 18 měsíců, se objevovala témata vlivu koronavirové pandemie, bývalých partnerů, způsobu trávení volného času a zamilovanosti.

7.1.1 Témata, která měly obě skupiny společná

Téma společně tráveného volného času se objevilo u obou skupin, přičemž respondenti v delších PV popisovali způsoby trávení volného času i překážky, kvůli kterým nevnímají trávení volného času ideálně. Mezi tyto překážky patřila únava, pracovní vytížení nebo absence společných zájmů. Respondenti v kratších vztazích popisovali primárně způsoby trávení volného času, pouze jedna respondentka mluvila o překážce – konkrétně o tom, že nevnímá u svého partnera dostatečnou snahu o aktivní trávení společného volného času. Aktivity, kterými tráví společný čas respondenti z obou skupin, jsou podobné. Nejčastěji byl respondenty zmiňován sport, kultura, výlety, pasivní trávení volného času u seriálů a návštěvy příbuzných. V kratších vztazích se objevovalo širší spektrum aktivit. Může to souviset s tím, že všichni respondenti v kratších vztazích jsou bezdětní a v průměru také mladší. Podle Barnett-Verzata et al. (2011) přítomnost dětí v domácnosti významně zkracuje společný volný čas partnerů, a to především první čtyři roky života dítěte. U obou skupin se ukázalo, že pro pozitivní hodnocení PV pro respondenty nebylo zásadně důležité, jakými aktivitami tráví čas, ale spíše jak se oba partneři do aktivit zapojují a zda se na způsobu trávení volného času dokážou dohodnout. Tyto výsledky jsou v souladu s odbornou literaturou. Studie ukazují, že vliv společně tráveného volného času na spokojenost ve vztazích je podmíněn povahou těchto interakcí (Baldwin et al., 1999). Ve výzkumu Johnsona et al. (2006) se ukázalo, že nejlepším prediktorem partnerské spokojenosti byla spokojenost se zapojením do volného času, spíše než samotné množství společně tráveného volného času. Kvalita společně tráveného volného času je v PV tedy podstatnější než jeho kvantita.

Respondenti z obou skupin zmiňovali při hodnocení PV také důležitost komunikace. Důležitost tématu komunikace v PV je zřejmá i ze skutečnosti, že komunikaci zmiňovali respondenti také v souvislosti s konflikty. Nedostatečná komunikace byla podle části

respondentů důvodem nebo předmětem konfliktů. Respondenti v delších vztazích používali často slovní spojení „dohodnout se/domluvit se“ a zdůrazňovali, že je pro ně důležité komunikovat o tématech klidně, bez nepřiměřených emocí, které by řešení situace komplikovaly. Shodovali se na absenci negativní komunikace ve svých PV. Důležitost absence negativní komunikace zdůrazňuje například výzkum Oka et al. (2015), ve kterém autoři zjistili, že negativní komunikace v PV udržuje distres, přináší rizikové faktory pro rozpad PV a snižuje jeho celkovou kvalitu. Respondenti v kratších vztazích zmiňovali komunikaci o konkrétních tématech – například o domácích pracích nebo o hranicích v PV.

7.1.2 Témata, která se objevila jen v delších partnerských vztazích

Respondenti v delších PV hovořili při hodnocení PV o podpoře, kterou vnímají od svého partnera. O důležitosti vnímané podpory mluví i Dooley et al. (2018), podle kterých má vnímaná podpora partnera významnější vliv na spokojenost v PV než podpora skutečná, která může mít na spokojenost žádný až dokonce negativní dopad. Podle Laursena a Jensen-Campbella (1999) souvisí vyšší míra podpory v delších vztazích s častějšími interakcemi mezi partnery. Výsledky výzkumu Seiffge-Krenka (2003) ukazují, že ženy v různých věkových kategoriích uvádí potřebu vyšší míry podpory ze strany partnera než muži ze strany partnerky. S podobným zjištěním přichází i studie Jensena et al. (2013), podle které je přijímání podpory u manželek spojeno s vyšší mírou spokojenosti než u manželů. Tato zjištění se ve výzkumu diplomové práce nepotvrdila, důležitost podpory zmiňovali v podobné míře muži i ženy.

Dále respondenti v delších PV popisovali vývoj současného PV. Část respondentů charakterizovala rychlý začátek PV, kterému nepředcházel přátelský vztah, část respondentů naopak zmínila, že začátku PV předcházelo delší období přátelství. Podobný rozpor ohledně začátků PV zjistili také Eastwick et al. (2018). Vysvětlují jej tím, že chemie mezi jedinci je v některých případech okamžitá, tudíž i iniciace PV je rychlá, zatímco jiní se mohou znát mnoho let, než mezi nimi přeskochí romantická jiskra a začnou postupně tvořit PV. Dále v tématu vývoje současného PV jedna respondentka zmiňovala změnu kvality PV po narození dítěte. Doss et al. (2009) ve své studii potvrdili mírné zhoršení vztahových funkcí PV po narození dítěte, přičemž toto zhoršení přetrvávalo u participantů výzkumu nejméně čtyři roky.

Respondenti v delších vztazích také hodnotili sexuální stránku PV. Většina respondentů uváděla, že jsou se sexuální stránkou svého PV spokojeni. Jeden respondent zmiňoval rozdílnou potřebu sexu partnerů, kterou zjistili v průběhu PV. Toto zjištění odpovídá výzkumu

Schmiedeberga a Schrödera (2016), podle kterých se může rozdíl v sexuální touze mužů a žen postupem času zvyšovat.

7.1.3 Témata, která se objevila jen v kratších partnerských vztazích

Respondenti v kratších PV mluvili o vlivu koronavirové pandemie na jejich PV – konkrétně zmiňovali změny způsobu a množství společně tráveného času a dřívější sestěhování, které bylo způsobeno pandemií. Množství společně tráveného času bylo respondenty hodnoceno pozitivně, v souladu s výzkumem Estleina et al. (2022), který ukázal, že pro některé páry byla pandemie příležitostí, jak spolu trávit více času, což následně mohlo posílit jejich PV. Autorka diplomové práce nenašla výzkumy, které by se přímo zaměřovaly na souvislost mezi sestěhováním partnerů a pandemií. Výzkum Evandrou et al. (2021) se soustředil na změny životního uspořádání důsledkem pandemie a jeho výsledky ukazují u jedinců, kteří se stěhovali v době pandemie, zvýšený stres a narůst konfliktů oproti těm, jejichž životní uspořádání se nezměnilo. Tento fenomén se ve výzkumu diplomové práce nepotvrdil. Zároveň je otázkou, proč nebyl vliv pandemie na PV zmiňován respondenty v delších PV. Podle výzkumů zvýšený stres spojený s pandemií předpovídal pokles sexuálního i romantického fungování v PV (Pollard & Rogge, 2022). Tuto nesrovnalost není možné vysvětlit rozdílnými rozsahy pandemických opatření v různých zemích, protože také ve výzkumu Sladké a Kreidla (2022), který pracoval s daty z rozsáhlého výzkumu z českého prostředí, se potvrdil pokles spokojenosti v PV během pandemie. Jedním z důvodů byla náročnost situace, kdy oba partneři častěji pracovali z domova.

Dále respondenti v kratších PV zmiňovali téma svých bývalých partnerů. Zaměřovali se konkrétně na způsob, jakým je zkušenost z minulých PV ovlivnila v současném PV, případně porovnávali bývalého partnera se současným. Autorka diplomové práce považuje za zajímavé, že téma bývalých partnerů zmiňovala většina respondentů v kratších PV, ale žádný respondent v delším PV. Vysvětlením může být odlišná doba, která respondenty od minulých PV dělí. Všeobecně je téma vzájemného propojení současných a minulých PV poměrně málo prozkoumáno. Existující výzkumy se zaměřují primárně na citovou vazbu k minulým partnerům a vnímanou kvalitu současného PV. Například výsledky výzkumu Spielmanna et al. (2013) ukazují, že přetrvávající citové pouto k bývalému partnerovi znemožňuje maximalizaci potenciálu nového PV. Ve výzkumu Aie et al. (2023) zjišťovali autoři potenciální pozitivní vliv vzpomínání na bývalý PV, na současný PV. Autoři zjistili, že reflexe minulého PV může zvyšovat vnímání kvalit současného PV a motivaci na PV pracovat, což se prokázalo

i u výzkumu diplomové práce výzkumu. Při porovnávání minulého a současného PV byl současný PV respondentů vnímán pozitivněji.

Jako poslední téma respondenti v kratších PV zmiňovali zamilovanost a city vůči svému partnerovi. Zamilovanost respondentů v kratších vztazích byla v souladu s očekáváním, protože respondenti do této skupiny byli vybíráni právě s ohledem na délku období zamilovanosti, která je podle Marazzitiho a Canale (2004) maximálně dva roky. V rozporu s odbornou literaturou byla prohlášení dvou respondentů, kteří začali pociťovat zamilovanost až po roce PV. Vysvětlením může být fakt, že jejich vztah začínal jako přátelství s výhodami, přičemž v tomto typu vztahu se obvykle lidé citům a závazkům vyhýbají (Bisson & Levine, 2009).

7.2 Témata v hodnocení partnera

Při hodnocení partnera se u respondentů v delších PV objevovala témata prvního dojmu, charakterových vlastností a intelektových schopností. Část respondentů charakterové vlastnosti svého partnera vztahovala k tomu, zda je s partnerem sdílejí nebo ne. U respondentů v kratších PV se objevovala témata charakterových vlastností a vlastností/chování, které souvisí s péčí. Charakterové vlastnosti byly respondenty posuzovány pozitivně i negativně, případně také zmiňovali rozdílnost s partnerem (například to, že je partner introvertní a respondent extravertní). Další kategorií v kratších PV byly volné kódy, tedy takové kódy, které se vyskytly právě jednou. Tato kategorie zahrnovala například společné koníčky nebo postoje partnera.

Obě skupiny respondentů hodnotily charakterové vlastnosti partnera. V delších PV měli respondenti tendenci více vztahovat charakterové vlastnosti k sobě, hodnotili, v čem jsou si s partnerem podobní a v čem jsou odlišní. Charakterové podobnosti i odlišnosti hodnotili kladně. Autorka výzkumu nenašla v odborné literatuře další výzkumy, které by potvrzovaly, že v delších PV mají jedinci větší tendenci vztahovat vlastnosti partnera k sobě. Ve výzkumech také nepanuje shoda v tom, zda je podobnost nebo odlišnost partnerů prediktorem spokojenosti. Podle Furlera et al. (2013) faktická osobnostní podobnost mezi partnery nesouvisí s životní spokojeností. Decuyper et al. (2012) zkoumali vnímanou osobnostní podobnost mezi partnery, přičemž zjistili, že podobnost pozitivně souvisí se spokojeností, ale pouze u žen. Je důležité zmínit efekt podobnosti, který byl zásadní při zkoumání mezilidské přitažlivosti (Berscheid & Reis, 1998). Význam podobnosti byl prokázán například ve výzkumu Sprecherové a Regana (2002), podle kterých je pro jedince důležitá podobnost s partnerem v zájmech a v sociálních interakcích. Respondenti z obou skupin zmiňovali jako důležitou charakteristiku svého partnera

spolehlivost, což je v souladu s odbornou literaturou. Luo et al. (2008) zmiňují, že spolehlivost partnerů je podstatnou doménou pro spokojenost v PV.

Respondenti v delších PV hodnotili první dojem ze svého partnera. Jedna respondentka popisovala, že její první dojem byl spíše negativní, ostatní respondenti sdíleli, že jejich první dojem byl jednoznačně pozitivní. Je zajímavé, že na první dojem vzpomínalo větší množství respondentů v delších PV a téměř žádný respondent v kratších PV, přičemž se tento trend v odborné literatuře neobjevoval. Podle Humana et al. (2013) je pozitivní první dojem silným prediktorem počátečního i dlouhodobějšího pozitivního vývoje PV. Respondentka, která mluvila o negativním prvním dojmu z partnera, dodala, že si uvědomuje, že tento dojem do velké míry souvisí s jejím nastavením, a vědomě tím nenechala ovlivnit další interakce s partnerem.

Respondenti v delších PV také hodnotili pozitivně intelektové schopnosti svého partnera. Podle Gignaca a Zajenkowsi (2019) se muži i ženy podílí na procesu výběru partnera s ohledem na hodnocení jeho inteligence, výhody intelektuální kompatibility nejsou však podle nich dostatečně prozkoumané. Ve výzkumu Jonasona et al. (2019) se ukázalo, že se lidé při výběru partnera snaží vyhnout potenciálním partnerům, kteří jsou méně inteligentní, protože s sebou tento výběr nese sociální i biologické náklady, ale zároveň se snaží vyhnout také výrazně inteligentnějším partnerům, protože s takovým výběrem se zvyšuje šance, že je partner opustí. Respondenti ve výzkumu diplomové práce nezmiňovali, zda je jejich partner inteligentnější než oni, hodnotili pouze pozitivně jeho intelektové schopnosti.

Respondenti v kratších PV dále hodnotili kladně partnerovo chování a vlastnosti, které souvisí s péčí. Podle Collinsové a Forda (2010) je přirozené, že lidé nejlépe prospívají, pokud významní lidé v jejich životě reagují optimálně na jejich potřeby a poskytují jim péči. Také podle Smoliakové (2022) je péče v PV podstatnou doménou, ale je důležité rozpoznat, že pečovatelská role je stále genderově nevyvážená. Tento fenomén se ve výzkumu diplomové práce nepotvrdil, péči partnera hodnotili muži i ženy. Na důležitost rovnosti mužů a žen v různých doménách upozorňuje například výzkum Rudmana a Phelana (2007), podle kterého u respondentek byl fakt, že mají feministického partnera, spojený se zdravějším PV. Muži s feministickými partnerkami navíc uváděli větší stabilitu a sexuální spokojenost.

7.3 Témata v popisovaných konfliktech

V popisovaných konfliktech se u respondentů, kteří jsou v delším PV, objevovala témata rozdílného nastavení ohledně financí nebo dochvilnosti, kompromisní a spolupracující

styly řešení konfliktů a vzorce nedostatečné komunikace vedoucí ke konfliktům. V konfliktech respondentů v kratších PV se objevovala témata nastavení z primární rodiny, domácích prací a financí. Dále respondenti v kratších vztazích popisovali absenci vážnějších konfliktů.

Po obsahové stránce konfliktů se u obou skupin objevovala KT, která jsou frekventovaně zmiňována také v odborné literatuře. Podle Dewa et al. (2012) jsou finance jedním z KT, které má největší prediktivní sílu rozpadu PV. Papp et al. (2009) hodnotí, že téma financí nemusí být nejčastější KT, ale je to jedno z témat, které má tendenci se nejvíce opakovat a zůstat nevyřešené, což potvrzovali také respondenti tohoto výzkumu. Dále se u obou skupin objevovalo KT rozdělení domácích prací, které je i ve výzkumech v souvislosti s konflikty často spojováno (Papp, 2018). Respondenti v delších PV zmiňovali styly řešení konfliktů v PV, konkrétně styly spolupracující a kompromisní, a uváděli, že tyto styly vnímají pozitivně. Podle Guerrero (2020) se jedná o styly konfliktů, které souvisejí s vysokou mírou vztahové spokojenosti, protože jsou zaměřeny na řešení problémů.

V delších PV respondenti zmiňovali v souvislosti s konflikty komunikaci, konkrétně nedostatečnou nebo nepřesnou komunikaci, které vedou ke konfliktům. Podle výzkumu Meyera a Sledge (2022) je komunikace jednoznačně nejfrekventovanějším KT v PV a mezi další KT řadí primární rodiny partnerů, ty se v tomto výzkumu objevovaly u hodnocení konfliktů respondentů v kratších PV.

Respondenti v kratších PV zmiňovali absenci negativních konfliktních strategií a respondenti v delších PV sdíleli, že oceňují respektující a spolupracující styly řešení konfliktů v jejich PV. Hurley a Reese-Weber (2012) uvádí, že četnost negativních konfliktních strategií vůči délce PV má křivku obráceného U – tedy, že na začátku PV a po delší době v PV se objevují méně často. Přítomnost pozitivních konfliktních strategií u respondentů v delších PV může souviset s tím, že většina respondentů uváděla, že jsou v PV spokojeni, přičemž Guerrero et al. (2020) uvádí možnou souvislost mezi spokojeností v PV a motivací volit konstruktivnější strategie při konfliktech.

7.4 Limity výzkumu

Výzkumný projekt se potýká s množstvím limitů. Tyto limity vyplývají z charakteristik výzkumného souboru, zvoleného výzkumného designu, výzkumné metody i následné analýzy. Respondenti byli do původního výzkumu vybíráni na základě jejich projeveného zájmu a za podmínek splnění stanovených kritérií. Je možné, že jedinci, kteří jsou se svým PV více

spokojení, jsou motivovanější o něm mluvit, tím pádem se s větší pravděpodobností výzkumu účastní. To může způsobit zkreslení výsledného pohledu na danou problematiku, v tomto případě na hodnocení partnera a PV. Limitující je také složení výzkumného souboru. Původní výzkumný soubor zahrnoval převážně respondenty mezi 25 a 35 lety a nezahrnoval respondenty všech stupňů dosaženého vzdělání. Výzkumný soubor, který byl podroben tematické analýze v diplomové práci, byl vybírán se záměrem získat co nejvíce heterogenní vzorek v kategoriích nejvyššího dosaženého vzdělání a věkového rozmezí, ale byl limitován původním výzkumným souborem.

Jako metoda sběru dat byl použit polostrukturovaný rozhovor. Za limit této metody se dá považovat, že participanti vlivem struktury otázek mohou opomenout určitá, pro ně subjektivně důležitá, témata. Také může být problematická šíře tematických okruhů v rozhovorech. Vzhledem k zaměření výzkumu a k výzkumným otázkám je šíře tematických okruhů pochopitelná, zároveň však vede k určité úrovni redukcionismu. Také je pro metodu rozhovoru klíčová schopnost sebereflexe respondentů, bez které dochází ke zkreslení popisované reality.

Metoda tematické analýzy má řadu výhod, je však důležité zmínit také její nevýhody. Zaprvé neumožňuje poukázat na vztahy mezi jednotlivými tématy. Dále je ovlivněna nejen subjektivní zkušeností respondentů, ale také subjektivní zkušeností výzkumníka. Subjektivita je vnesena do výzkumného procesu při sběru dat i v průběhu jejich zpracování. Samotný sběr dat neprováděla autorka diplomové práce, ale zpracování dat pomocí tematické analýzy bylo ovlivněno autorčinými nevědomými i vědomými přesvědčeními ohledně PV. Za limitující lze považovat také nemožnost generalizovat získaná data.

7.5 Přínos výzkumného projektu a doporučení pro další výzkum

Výsledky výzkumu, i přes uvedené limity, obsahují přínosné podněty pro budoucí výzkumné projekty. Během tematické analýzy se objevilo několik trendů, o jejichž existenci není zmínka v odborné literatuře.

Dva takové trendy jsou z oblasti hodnocení PV. První z nich se týká hodnocení bývalých partnerů a minulých PV respondenty, kteří byli v kratších PV. Budoucí výzkum by se mohl zaměřovat (za použití kvantitativních výzkumných strategií) na zjištění, jak frekventovaně mají v rámci svého současného PV jedinci tendenci srovnávat partnera s bývalým partnerem, a zda a po jak dlouhé době trvání PV srovnávat přestávají. Druhým trendem je sestěhovávání partnerů v kratších PV z důvodu koronavirové pandemie. Budoucí

výzkum by se mohl soustředit na zjištění, jak velká část populace se během koronavirové pandemie sestěhovala a jak tato skutečnost ovlivnila, ať už pozitivně či negativně, jejich PV.

Další trendy se týkaly hodnocení partnera. V delších vztazích se u jedinců objevovala tendence porovnávat vlastnosti partnera s jejich vlastnostmi a hodnotit kladně odlišnosti i podobnosti. V kratších vztazích se tato tendence objevovala výrazně méně. Proto by bylo v budoucnu přínosné zaměřit se pomocí smíšeného výzkumného designu na zjištění, v jaké fázi PV a z jakého důvodu tato změna nastává. Posledním trendem byla tendence respondentů v delších vztazích vzpomínat na první dojem z partnera častěji než respondenti v kratších PV. Budoucí výzkumy by se mohly zaměřit na frekvenci, se kterou mají lidé tendenci na první dojem z partnera vzpomínat.

Další výzkumný projekt na téma hodnocení partnera a PV by mohl probíhat longitudinálně, aby zachytil vývoj hodnocení konkrétního partnera a PV v různých fázích PV. Případně by se mohlo jednat o výzkumný projekt se stejným výzkumným designem, jako byl projekt v diplomové práci, s výjimkou rozdělení respondentů do skupin podle spokojenosti, namísto podle délky PV. Tímto rozdělením by se s větší pravděpodobností dala zodpovědět výzkumná otázka ohledně souvislosti spokojenosti v PV s délkou PV, na jejíž zodpovězení výzkum nedisponoval dostatečným množstvím dat.

8 Závěr

Hlavním cílem předložené diplomové práce bylo prozkoumat, jaké je hodnocení partnera a partnerského vztahu u jedinců v kratších a v delších partnerských vztazích. Teoretická část představila téma vývoje partnerských vztahů, konkrétní teorie a proměnné, které s daným vývojem souvisí. Poté se zabývala hodnocením partnera a partnerského vztahu, souvislostí hodnocení a fáze partnerského vztahu. Následně se zaměřila na téma konfliktů v partnerských vztazích. Hlavním cílem teoretické části bylo představit současný stav poznání vývoje hodnocení partnera a partnerského vztahu a poukázat, že se jedná o důležité a zároveň poměrně málo probádané téma. Poznatky uvedené v teoretické části byly čerpány především ze zahraniční literatury, jelikož je zvolené téma poměrně specifické a v české odborné literatuře se vyskytuje minimálně. Přínosem této práce je tedy také rozšíření povědomí o této problematice v českém prostředí.

Autorka diplomové práce při rešerši nenalezla výzkumy, které by se zaměřovaly na porovnávání hodnocení partnera a partnerského vztahu participantů v odlišně dlouhých partnerských vztazích, a zvolila proto zmapování tohoto fenoménu jako hlavní cíl empirické části výzkumu. Další výzkumné otázky cílily na zjištění, jak subjektivně vnímají spokojenost a popisují konflikty páry v odlišně dlouhých partnerských vztazích.

Hlavní výzkumná zjištění se týkají změn hodnocení partnera a partnerského vztahu s délkou partnerského vztahu. Při hodnocení partnerského vztahu zmiňovali respondenti z obou skupin téma společně tráveného volného času a minulosti partnerského vztahu. Při hodnocení partnera vyzdvihovali jeho charakterové vlastnosti, například introverzi/extraverzi, spolehlivost nebo citlivost. V popisovaných konfliktech zmiňovali témata financí, domácích prací a nedostatečné komunikace, která byla předmětem nebo důvodem konfliktů. Přínosem diplomové práce jsou také témata, ve kterých se respondenti z obou skupin lišili, přičemž tato diskrepance není zmíněna v odborné literatuře. Respondenti v kratších vztazích zmiňovali častěji své bývalé partnery a srovnávali s nimi své současné partnery, případně sdíleli, jak je zkušenost v minulém vztahu ovlivnila. Také hovořili častěji o vlivu koronavirové pandemie na jejich partnerský vztah, konkrétně zmiňovali dřívější sestěhování vlivem pandemie a změnu trávení volného času s partnerem. Respondenti v delších vztazích hodnotili svého partnera častěji na základě podobnosti/odlišnosti se sebou a frekventovaněji vzpomínali na první dojem z partnera. Dále také častěji kladně hodnotili a vyzdvihovali různé podoby podpory od svého partnera.

Seznam použité literatury

- Ai, T., Gillath, O., & Landau, M. (2023). Dear old love: Effects of reflecting on nostalgic memories about ex-partners on current romantic relationship. *European Journal of Social Psychology, 53*, 15–28. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2880>
- APA (2020). *Publication Manual of the American Psychological Association (7th Edition)*. American Psychological Association.
- Baldwin, J. H., Ellis, G. D., & Baldwin, B. M. (1999). Marital satisfaction: An examination of its relationship to spouse support and congruence of commitment among runners. *Leisure Sciences, 21*, 117–131.
- Barnet-Verzat, C., Pailhé, A., & Solaz, A. (2011). Spending time together: The impact of children on couples' leisure synchronization. *Review of Economics of the Household, 9*(4), 465–486. <https://doi.org/10.1007/s11150-010-9112-3>
- Baumeister, R. F., & Bratslavsky, E. (1999). Passion, intimacy, and time: Passionate love as a function of change in intimacy. *Personality and Social Psychology Review, 3*, 49–67.
- Berscheid, E., & Reis, H. T. (1998). Attraction and close relationships. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology, 2*(4), 193–281.
- Birnbaum, G. E. (2014). Sexy building blocks: The contribution of the sexual system to attachment formation and maintenance. In M. Mikulincer & P. R. Shaver (Eds.) *Mechanisms of social connection: From brain to group*, 315–332. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14250-018>
- Bisson, M. A., & Levine, T. R. (2009). Negotiating a friends with benefits relationship. *Archives of Sexual Behavior, 38*(1), 66–73. <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9211-2>
- Birnbaum, G. E. (2015). Like a horse and carriage?: The dynamic interplay of attachment and sexuality during relationship development. In *European Psychologist, 20*(4), 265–274. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000237>
- Birnbaum, G. E., & Gillath, O. (2006). Measuring subgoals of the sexual behavioral system: What is sex good for? *Journal of Social and Personal Relationships, 23*, 675–701.

- Birnbaum, G. E., Mikulincer, M., & Austerlitz, M. (2013). A fiery conflict: Attachment orientations and the effects of relational conflict on sexual motivation. *Personal Relationships, 20*, 294–310.
- Braithwaite, S. R., Delevi, R., & Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal Relationships, 17*(1), 1–12.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brown, K. W., Ryan, R. M., & Creswell, J. D. (2007). Mindfulness: theoretical foundations and evidence for its salutary effects. *Psychological Inquiry, 18*(4), 211–237.
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research, 42*, 113–118.
- Campbell, L., & Fletcher, G. J. O. (2015). Romantic relationships, ideal standards, and mate selection. *Current Opinion in Psychology, 1*, 97–100. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.01.007>
- Campbell, L., Simpson, J. W., Boldry, J., & Kashy, D. A. (2005). Perceptions of conflict and support in romantic relationships: The role of attachment anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology, 88*, 510–531.
- Caughlin, J. P., & Huston, T. L. (2006). *The affective structure of marriage*. In A. Vangelisti (Ed.), *The Cambridge handbook of personal relationships*. 133–155. New York, NY: Cambridge University Press.
- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment shape perceptions of social support: Evidence from experimental and observational studies. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*, 363–383.
- Collins, N. L., & Ford, M. B. (2010). Responding to the needs of others: The caregiving behavioral system in intimate relationships. *Journal of Social and Personal Relationships, 27*(2), 235–244. <https://doi.org/10.1177/0265407509360907>
- Collins, W. A., Welsh, D. P., & Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationship. *Annual Review of Psychology, 60*, 631–652.

Cordova, J. V., & Scott, R. L. (2001). Intimacy: A behavioral interpretation. *The Behavior Analyst, 24*, 75–86.

Cordova, J. V., Blair, J. M., & Meade, A. E. (2016). *The Intimate Safety Questionnaire: Measuring the private experience of intimacy*. Department of Psychology, Clark University, Worcester, MA.

Courtenay, W. H. (2000). Engendering health: A social constructionist examination of men's health beliefs and behaviors. *Psychology of Men and Masculinity, 1*, 4–15.

Creswell, J. W. (2004). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (4 Edition)*. SAGE Publications.

Crum, A., & Phillips, D. J. (2015). Self-fulfilling prophecies, placebo effects, and the social-psychological creation of reality. *Emerging trends in the social and behavioral sciences*, 1–14.

Český statistický úřad (2016) *Gender: Základní pojmy*. Dostupné 20. 3. 2023 z https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy

Decuyper, M., de Bolle, M., & de Fruyt, F. (2012). Personality similarity, perceptual accuracy, and relationship satisfaction in dating and married couples. *Personal Relationships, 19*(1), 128–145. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01344.x>

De La Ronde, C., & Swann, W. B. (1998). Partner verification: Restoring shattered images of our intimates. *Journal of Personality and Social Psychology, 75*, 374–382.

DeSantis, L., & Ugarriza, D. (2000). The concept of theme as used in qualitative nursing research. *Western Journal of Nursing Research, 22*, 351–372.
doi:10.1177/019394590002200308

DeVries, A. C., DeVries, M. B., Taymans, S. E., Carter, S. C. (1995). The modulation of pair bonding by corticosteroids in female prairie voles. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 92*(17), 7744–7748.

Dew, J., Britt, S., & Huston, S. (2012). Examining the relationship between financial issues and divorce. *Family Relations, 61*(4), 615. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00715.x>

- Dooley, M. K., Sweeny, K., Howell, J. L., & Reynolds, C. A. (2018). Perceptions of Romantic Partners' responsiveness during a period of stressful uncertainty. *Journal of Personality and Social Psychology, 115*(4), 677–687. <https://doi.org/10.1037/pspi0000134>
- Doss, B. D., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2009). The Effect of the Transition to Parenthood on Relationship Quality. *Journal of personality and social psychology, 96*(3), 601-619. <https://doi.org/10.1037/a0013969>
- Eastwick, P. W., Harden, K. P., Shukusky, J. A., Morgan, T. A., & Joel, S. (2017). Consistency and inconsistency among romantic partners over time. *Journal of Personality and Social Psychology, 112*(6), 838–859.
- Eastwick, P. W., Luchies, L. B., Finkel, E. J., & Hunt, L. L. (2014). The predictive validity of ideal partner preferences: A review and meta-analysis. *Psychological Bulletin, 140*(3), 623–665. <https://doi.org/10.1037/a0032432>
- Eastwick, P. W., Keneski, E., Morgan, T. A., McDonald, M. A., & Huang, S. A. (2018). What Do Short-Term and Long-Term Relationships Look Like? Building the Relationship Coordination and Strategic Timing (ReCAST) Model. *Journal of experimental psychology. General, 147*(5), 747-781. <https://doi.org/10.1037/xge0000428>
- Estlein, R., Gewirtz-Meydan, A., & Opuda, E. (2022). Love in the time of COVID-19: A systematic mapping review of empirical research on romantic relationships one year into the COVID-19 pandemic. *Family Process, 61*(3), 1208–1228. <https://doi.org/10.1111/famp.12775>
- Evandrou, M., Falkingham, J., Qin, M., & Vlachantoni, A. (2021). Changing living arrangements and stress during Covid-19 lockdown: Evidence from four birth cohorts in the UK. *SSM - Population Health, 13*. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100761>
- Fletcher, G., Simpson, J. A., Campbell, L., & Overall, N. C. (2013). *The science of intimate relationships*. Wiley Blackwell.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas G. G. L. (1999). Ideals in intimate relationships. *Journal of Personal Social Psychology, 76*, 72-89.
- Fletcher, G. J. O., & Kerr, P. S. G. (2010). Through the eyes of love: Reality and illusion in intimate relationships. *Psychological Bulletin, 136*, 627-658.

- Foran, H., Hahlweg, K., Kliem, S., & O’Leary, K. (2013). Longitudinal patterns of relationship adjustment among German parents. *Journal of Family Psychology, 27*, 838–843.
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult Romantic Attachment. *Review of general psychology, 4*(2), 132-154. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.4.2.132>
- Furler, K., Gomez, V., & Grob, A. (2013). Personality similarity and life satisfaction in couples. *Journal of Research in Personality, 47*(4), 369–375. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2013.03.002>
- Furler, K., Gomez, V., & Grob, A. (2014). Personality perceptions and relationship satisfaction in couples. *Journal of Research in Personality, 50*(1), 33–41. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2014.02.003>
- Gignac, G. E., & Zajenkowski, M. (2019). People tend to overestimate their romantic partner’s intelligence even more than their own. *Intelligence, 73*, 41–51. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2019.01.004>
- Gosnell, C. L., & Gable, S. L. (2022). Approach and avoidance goals and perceptions of romantic partners’ traits. *Current Psychology, 1*, 1–10. <https://doi.org/10.1007/S12144-021-02477-X/TABLES/1>
- Grysmen, A., & Hudson, J. A. (2013). Gender differences in autobiographical memory: Developmental and methodological considerations. *Developmental Review, 33*(3), 239-272. [doi:10.1016/j.dr.2013.07.004](https://doi.org/10.1016/j.dr.2013.07.004)
- Guerrero, L. K., Andersen, P. A., & Afifi, W. A. (2014). *Close encounters: Communication in relationships (4th Edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Guerrero, L. K., Guerrero, L. C. K., & Hugh, T. (2020). Conflict Style Associations with Cooperativeness, Directness, and Relational Satisfaction: A Case for a Six-Style Typology. *Negotiation and Conflict Management Research, 13*(1), 24–43. <https://doi.org/10.1111/NCMR.12156>
- Hasford, J., Kidwell, B., & Lopez-kidwell, V. (2018). Happy Wife, Happy Life: Food Choices in Romantic Relationships. *The Journal of consumer research, 44*(6), 1238-1256. <https://doi.org/10.1093/jcr/ucx093>

- Heiman, J. R., Long, J. S., Smith, S. N., Fisher, W. A., Sand, M. S., & Rosen, R. C. (2011). Sexual satisfaction and relationship happiness in midlife and older couples in five countries. *Archives of Sexual Behavior, 40*, 741–753.
- Holmberg, D., Thibault, T. M., & Pringle, J. D. (2018). Gender differences in romantic relationship memories: who remembers? Who cares? *Memory, 26*(6), 816–830.
<https://doi.org/10.1080/09658211.2017.1411515>
- Howitt, D. (2016). *Introduction to qualitative research methods in psychology*. Pearson.
- Human, L. J., Sandstrom, G. M., Biesanz, J. C., & Dunn, E. W. (2013). Accurate First Impressions Leave a Lasting Impression: The Long-Term Effects of Distinctive Self-Other Agreement on Relationship Development. *Social Psychological and Personality Science, 4*(4), 395–402. <https://doi.org/10.1177/1948550612463735>
- Hurley, L., & Reese-Weber, M. (2012). Conflict Strategies and Intimacy: Variations by Romantic Relationship Development and Gender. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships, 6*(2), 200–210.
- Huston, T. L. (1994). Courtship antecedents of marital love and satisfaction. In R. Erber & R. Gilmore (Eds.), *Theoretical perspectives on personal relationships*, 43–65. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Chapman, B., & Guven, C. (2016). Revisiting the relationship between marriage and wellbeing: Does marriage quality matter? *Journal of Happiness Studies, 17*, 533–551.
<https://doi.org/10.1007/s10902-014-9607-3>
- Jensen, J. F., Rauer, A. J., & Volling, B. (2013). A dyadic view of support in marriage: The critical role of men's support provision. *Sex Roles, 68*, 427–438.
<http://dx.doi.org/10.1007/s11199-012-0256-x>
- Johnson, H. A., Zabriskie, R. B., & Hill, B. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Marriage and Family Review, 40*(1), 69–91. https://doi.org/10.1300/J002v40n01_05
- Jonason, P. K., Marsh, K., Dib, O., Plush, D., Doszpot, M., Fung, E., Crimmins, K., Drapski, M., & di Pietro, K. (2019). Is smart sexy? Examining the role of relative intelligence in mate preferences. *Personality and Individual Differences, 139*, 53–59.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.11.009>

Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100–116. <https://doi.org/10.1111/jomf.12635>

Karney, B., & Bradbury, T. N. (1995). Assessing Longitudinal Change in Marriage: An Introduction to the Analysis of Growth Curves. *Journal of marriage and family*, 57(4), 1091-1108. <https://doi.org/10.2307/353425>

Kelley, H. (2010). *Personal relationships: their structures and processes*. New York: Psychology Press.

Kerr, L. G., Tissera, H., McClure, M. J., Lydon, J. E., Back, M. D., & Human, L. J. (2020). Blind at First Sight: The Role of Distinctively Accurate and Positive First Impressions in Romantic Interest. *Psychological Science*, 31(6), 715–728. <https://doi.org/10.1177/0956797620919674>

King, N. (2004). Using templates in the thematic analysis of text. In C.Cassell & G. Symon (Eds.), *Essential guide to qualitative methods in organizational research*, 257–270. London, UK: Sage.

Klusmann, D. (2002). Sexual motivation and the duration of partnership. *Archives of Sexual Behavior*, 31, 275–287.

Kohoutová, I. (2013). Nesezdaná soužití: hlavně ve velkých městech. *Statistika a my*, 3(7-8), 34–35. Český statistický úřad. Získáno 12. 11. 2022 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20555437/3201851307-08.pdf>

Kratochvíl, S. (2006): *Manželská terapie*. Praha: Portál.

Kurt, A., & Paulhus, D. L. (2008). Moderators of the adaptiveness of self-enhancement: Operationalization, motivational domain, adjustment facet, and evaluator. *Journal of research in personality*, 42(4), 839–853. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.11.005>

Kvale, S. (1996). *InterViews: An introduction to Qualitative Research Interviewing*. Sage.

LaMotte, A. D., Khalifian, Ch., E., & Barry, R. A. (2017). Newlyweds' Perceptions of Partner Conflict Behaviors and Change in Intimate Safety Over Time. *Journal of Family Psychology*, 31(1), 123–128. <https://doi.org/10.1037/fam0000244.supp>

- Laursen, B., & Jensen-Campbell, L. A. (1999). *The nature and functions of social exchange in adolescent romantic relationships*. In W. Furman, B. Brown & C. Feiring. *Development of Romantic Relationships in Adolescence*. Cambridge University Press.
- Lawrance, K.-A., & Byers, E. S. (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Personal Relationships*, 2, 267–285.
- Le, B., Dove, N. L., Agnew, C. R., Korn, M. S., & Mutso, A. A. (2010). Predicting nonmarital romantic relationship dissolution: A meta-analytic synthesis. *Personal Relationships*, 1 (7), 377-390.
- Liu, C. (2003). Does quality of marital sex decline with duration? *Archives of Sexual Behavior*, 32, 55–60.
- Lockwood, P., Dolderman, D., Sadler, P., & Gerchak, E. (2004). Feeling better about doing worse: Social comparisons within romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(1), 80–95.
- Luo, S., Chen, H., Yue, G., Zhang, G., Zhaoyang, R., & Xu, D. (2008). Predicting marital satisfaction from self, partner, and couple characteristics: Is it me, you, or us? *Journal of Personality*, 76(5), 1231–1266. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00520.x>
- Mackinnon, S. P., Sherry, S. B., Antony, M. M., Stewart, S. H., Sherry, D. L., & Hartling, N. (2012). Caught in a bad romance: Perfectionism, conflict, and depression in romantic relationships. *Journal of Family Psychology*, 26, 215–225.
- Marazziti, D., & Canale, D. (2004). Hormonal changes when falling in love. *Psychoneuroendocrinology*, 29(7), 931–936. <https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2003.08.006>
- Marigold, D. C., & Anderson, J. E. (2016). Shifting expectations of partners' responsiveness changes outcomes of conflict discussions. *Personal Relationships*, 23(3), 517–535. <https://doi.org/10.1111/per.12141>
- Markey, C. N., Markey, P. M., & Gray, H. F. (2007). Romantic relationships and health: An examination of individuals' perceptions of their romantic partners' influences on their health. *Sex Roles*, 57(5–6), 435–445.
- Maříková, H. (2004). „Kde jsou otcové na rodičovské dovolené?“ *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 5(1), 8–10.

- McGill, J., Adler-Baeder, F., & Rodriguez, P. (2016). Mindfully in love: ameta-analysis of the association between mindfulness and relationship satisfaction. *Journal of Human Sciences and Extension Volume*, 4(1), 255–271.
- McNulty, J. K., O'mara, E. M., & Karney, B. R. (2008). Benevolent Cognitions as a Strategy of Relationship Maintenance. *Journal of personality and social psychology*, 94(4), 631–646. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.94.4.631>
- Meier, A., & Allen, G. (2009). Romantic Relationships from Adolescence to Young Adulthood: Evidence from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Sociological quarterly*, 50(2), 308–335.
- Meyer, D., & Sledge, R. (2022). The Relationship Between Conflict Topics and Romantic Relationship Dynamics. *Journal of Family Issues*, 43(2), 306–323. <https://doi.org/10.1177/0192513X21993856>
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.
- Moberg, P. (2001). Linking conflict strategy to the five factor model: Theoretical and empirical foundations. *International Journal of Conflict Management*, 12, 47–68.
- Montes, C., Rodriguez, D., & Serrano, G. (2012). Affective choice of conflict management styles. *International Journal of Conflict Management*, 23, 6–18.
- Morgan, P., Hubler, D., Payne, P., Pomeroy, C., Gregg, D., & Homer, M. (2017). My partner's media use: A qualitative study exploring perceptions of problems with a partner's media use. *Marriage & Family Review*, 53(7), 683–695. <https://doi.org/10.1080/01494929.2016.1263589>
- Murray, S. L., & Holmes, J. G. (2009). The architecture of interdependent minds: A motivation-management theory of mutual responsiveness. *Psychological Review*, 116(4), 908–928. <https://doi.org/10.1037/a0017015>
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 478–489.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Bellavia, G., Griffin, D. W., & Dolderman, D. (2002). Kindred spirits? The benefits of ego-centrism in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 563–581.

- Novák, T., & Drinocká, H. (2006). *Partnerské a rodinné poradenství: práce s klienty*. Grada.
- Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic Analysis: Striving to Meet the Trustworthiness Criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, *16*(1). <https://doi.org/10.1177/1609406917733847>
- Oka, M., Whiting, J. B., & Reifman, A. (2015). Observational Research of Negative Communication and Self-Reported Relationship Satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, *43*(4), 378–391. <https://doi.org/10.1080/01926187.2015.1052311>
- Overall, N. C., & Hammond, M. D. (2013). Biased and accurate: Depressive symptoms and daily perceptions within intimate relationships. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *39*(5), 636–650. <http://dx.doi.org/10.1177/0146167213480188>.
- Overall, N. C., Fletcher, G. J. O., & Simpson, J. A. (2006). Regulation processes in intimate relationships: The role of ideal standards. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*(4), 662.
- Overall, N. C., Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Fillo, J. (2015). Attachment insecurity, biased perceptions of romantic partners' negative emotions, and hostile relationship behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *108*(5), 730–749. <https://doi.org/10.1037/a0038987>
- Papp, L. (2018). Topics of marital conflict in the everyday lives of empty nest couples and their implications for conflict resolution. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, *17*(1), 7–24. <https://doi.org/10.1080/15332691.2017.1302377>
- Papp, L. M., Cummings, E. M., & Goeke-Morey, M. C. (2009). For richer, for poorer: Money as a topic of marital conflict in the home. *Family Relations*, *58*(1), 91–103. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00537.x>
- Paul, E. L., McManus, B., & Hayes, A. (2000). ‘Hookups’: Characteristics and correlates of college students' spontaneous and anonymous sexual experiences. *The Journal of Sex Research*, *37*, 76–88.
- Pearce, A. R., Chuikova, T., Ramsey, A., & Galyautdinova, S. (2010). A Positive Psychology Perspective on Mate Preferences in the United States and Russia. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, *41*(5), 742–757. <https://doi.org/10.1177/0022022110361775>

- Pedersen, W., & Blekesaune, M. (2003). Sexual satisfaction in young adulthood: Cohabitation, committed dating or unattached life? *Acta Sociologica*, *46*, 179–193.
- Perrin, P. B., Heesacker, M., Tiegs, T. J., Swan, L. K., Lawrence, A. W., Smith, M. B., Carrillo, R. J., Cawood, R. L., & Mejia-Millan, C. M. (2010). Aligning Mars and Venus: The Social Construction and Instability of Gender Differences in Romantic Relationships. *Sex Roles*, *64*, 613–628.
- Pollard, A. E., & Rogge, R. D. (2022). Love in the Time of COVID-19: A Multi-Wave Study Examining the Salience of Sexual and Relationship Health During the COVID-19 Pandemic. *Archives of Sexual Behavior*, *51*(1), 247–271. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02208-0>
- Prager, K. J. (1995). *The psychology of intimacy*. New York, NY: Guilford Press.
- Proulx, C. M., Ermer, A. E., & Kanter, J. B. (2017). Group-Based Trajectory Modeling of Marital Quality: A Critical Review. *Journal of Family Theory & Review*, *9*(3), 307–327. <https://doi.org/10.1111/JFTR.12201>
- Rauer, A., Sabey, A., Proulx, C., & Volling, B. (2019). What are the marital problems of happy couples? A multimethod, two-sample investigation. *Family Process*, *59*(3), 1275–1292. <https://doi.org/10.1111/famp.12483>
- Reese-Weber, M. (2015). Intimacy, communication, and aggressive behaviors: Variations by phases of romantic relationship development. *Personal Relationships*, *22*(2), 204–215. <https://doi.org/10.1111/pere.12074>
- Rudman, L. A., & Phelan, J. E. (2007). The interpersonal power of feminism: Is feminism good for romantic relationships? *Sex Roles*, *57*(11–12), 787–799. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9319-9>
- Savage, J. (2000). One voice, different tunes: Issues raised by dual analysis of a segment of qualitative data. *Journal of Advanced Nursing*, *31*, 1493–1500. doi:10.1046/j.1365-2648.2000.01432.x
- Seider, B. H., Hirschberger, G., Nelson, K. L., & Levenson, R. W. (2009). We Can Work It Out. *Psychology and aging*, *24*(3), 604–613. <https://doi.org/10.1037/a0016950>
- Seiffge-Krenke, I. (2003). Testing theories of romantic development from adolescence to young adulthood: Evidence of a developmental sequence. *International Journal of Behavioral Development*, *27*, 519–531. [http:// dx.doi.org/10.1080/01650250344000145](http://dx.doi.org/10.1080/01650250344000145)

- Shavit, Y. Z., Estlein, R., Elran-Barak, R., & Segel-Karpas, D. (2022). Positive Relationships have Shades of Gray: Age is Associated with More Complex Perceptions of Relationship Quality During the COVID-19 Lockdown. *Journal of Adult Development*, 1-12.
<https://doi.org/10.1007/s10804-022-09431-6>
- Shell, R. G. (2001). Bargaining styles and negotiation: The Thomas–Kilman Conflict Mode Instrument in negotia-tion training. *Negotiation Journal*, 17(2), 155–174.
- Scheeren, P., Goulart, V. R., De Andrade Vieira, R. V., & Wagner, A. (2014). Marital quality and attachment: The mediator role of conflict resolution styles. *Paidéia cadernos de Psicologia e Educação*, 24(58), 177–186. <https://doi.org/10.1590/1982-43272458201405>
- Shrout, M. R., Renna, M. E., Madison, A. A., Alfano, C. M., Povovski, S. P., Lipari, A. M., Agnese, D. M., Yee, L. D., Carson, I. W. E., & Kiecolt–Glaser, J. K. (2020). Relationship satisfaction predicts lower stress and inflammation in breast cancer survivors: A longitudinal study of within–person and between–person effects. *Psychoneuroendocrinology*, 118.
<https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2020.104708>.
- Schmiedeberg, C., & Schröder, J. (2016). Does Sexual Satisfaction Change With Relationship Duration? *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 99–107. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0587-0>.
- Schubert, K. A. (2016). Polyamory. *Encyclopedia of Family Studies*, 1–3.
<https://doi.org/10.1002/9781119085621.wbef5090>
- Sierau, S., & Herzberg, P. Y. (2012). Conflict resolution as a dyadic mediator: Considering the partner perspective on conflict resolution. *European Journal of Personality*, 26, 221–232.
- Sladká, D., & Kreidl, M. (2022). Práce z domova, konflikty mezi prací a rodinou a kvalita partnerství v době pandemie covidu-19. *Czech Sociological Review*, 58(4), 373–399.
<https://doi.org/10.13060/csr>
- Smallen, D., Eller, J., Steven Rholes, W., & Simpson, J. A. (2022). Supplemental Material for Perceptions of Partner Responsiveness Across the Transition to Parenthood. *Journal of Family Psychology*, 36(4), 618–629. <https://doi.org/10.1037/fam0000907.supp>
- Smoliak, O., Rice, C., LaMarre, A., Tseliou, E., LeCouteur, A., & Davies, A. (2022). Gendering of care and care inequalities in couple therapy. *Family Process*, 61(4), 1386–1402.
<https://doi.org/10.1111/famp.12804>

Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15–28.

Spielmann, S. S., Joel, S., MacDonald, G., & Kogan, A. (2013). Ex Appeal: Current Relationship Quality and Emotional Attachment to Ex-Partners. *Social Psychological and Personality Science*, 4(2), 175–180.

<https://doi.org/10.1177/1948550612448198/FORMAT/EPUB>

Sprecher, S., & Regan, P. C. (2002). Liking some things (in some people) more than others: Partner preferences in romantic relationships and friendships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19, 463–481.

Solomon, D. H., & Knobloch, L. K. (2004). A model of relational turbulence: The role of intimacy, relational uncertainty, and interference from partners in appraisals of irritations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21, 795–816. doi:10.1177/0265407504047838

Sritharan, R., Heilpern, K., Wilbur, C. J., & Gawronski, B. (2010). I think I like you: Spontaneous and deliberate evaluations of potential romantic partners in an online dating context. *European Journal of Social Psychology*, 40(6), 1062–1077.

<https://doi.org/10.1002/ejsp.703>

Strauss, A. L. & Corbin, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Albert.

Sullivan, K. T., & Davila, J. (2014). The problem is my partner: treating couples when one partner wants the other to change. *Journal of Psychotherapy Integration*, 24(1), 1.

Švaříček, R., & Šedřová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál.

Towler, L. B., Graham, C. A., Bishop, F. L., & Hinchliff, S. (2022). Sex and Relationships in Later Life: Older Adults' Experiences and Perceptions of Sexual Changes. *Journal of Sex Research*, 1–14. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2093322>

Tracy, J. L., Shaver, P. R., Albino, A. W., & Cooper, M. L. (2003). *Attachment styles and adolescent sexuality*. In P. Florsheim(Ed.), *Adolescent romance and sexual behavior: Theory, research, and practical implications*, 137–159. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Trope, Y., & Liberman, N. (2010). Construal-level theory of psychological distance. *Psychological Review*, 117, 440–463.

Ulmer-Yaniv, A., Avitsur, R., Kanat-Maymon, Y., Schneiderman, I., Zagoory-Sharon, O., & Feldman, R. (2016). Affiliation, reward, and immune biomarkers coalesce to support social synchrony during periods of bond formation in humans. *Brain, Behavior, and Immunity*, *56*, 130–139. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2016.02.017>

Weigel, D., & Murray, C. (2000). The paradox of stability and change in relationships: What does chaos theory offer for the study of romantic relationships? *Journal of Social and Personal Relationships*, *17*, 425–449. <http://dx.doi.org/10.1177/0265407500173006>

Wheeler, B., & Kerpelman, J. (2016). Change in disagreements about money, time, and sex and marital outcomes. *Journal of Relationships Research*, *7*.
<https://doi.org/10.1017/jrr.2016.8>

Wilmot, W. W., & Hocker, J. L. (2004). *Interpersonálny konflikt*. Ikar.

Wilson, T. D., & Gilbert, D. T. (2003). Affective forecasting. In M. P. Zanna (Ed.). *Advances in experimental social psychology*, *35*, 345–411. New York, NY: Elsevier.

Young, S. L., Bippus, A. M., & Dunbar, N. E. (2015). Comparing Romantic Partners' Perceptions of Hurtful Communication During Conflict Conversations. *Southern Communication Journal*, *80*(1), 39–54.

Zimmer-Gembeck, M. J., & Ducat, W. (2010). Positive and negative romantic relationship quality: Age, familiarity, attachment and well-being as correlates of couple agreement and projection. *Journal of Adolescence*, *33*, 879–890.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.07.008>

Seznam tabulek

| | |
|--|----|
| Tabulka 1 <i>Participanti, kteří jsou v delších partnerských vztazích</i> | 34 |
| Tabulka 2 <i>Participanti, kteří jsou v kratších partnerských vztazích</i> | 35 |
| Tabulka 3 <i>Struktura tématu společně trávený volný čas</i> | 43 |
| Tabulka 4 <i>Struktura tématu charakterové vlastnosti partnera</i> | 49 |
| Tabulka 5 <i>Struktura tématu vliv koronavirové pandemie</i> | 53 |
| Tabulka 6 <i>Struktura tématu bývalí partneri</i> | 55 |
| Tabulka 7 <i>Struktura tématu komunikace</i> | 58 |
| Tabulka 8 <i>Struktura tématu charakterové vlastnosti partnera</i> | 60 |